

MEGREGULÁZNI A FACEBOOKOT

A közösségimédia-szabályozás dilemmái és lehetséges irányai

POLITICAL CAPITAL
POLICY RESEARCH & CONSULTING INSTITUTE

HEINRICH BÖLL STIFTUNG

Megregulálni a Facebookot - A közösségimédia-szabályozás dilemmái és lehetséges irányai

A Political Capital kutatása

A kutatás a Heinrich-Böll-Stiftung e.V. prágai irodájával együttműködésben készült.

Political Capital | Budapest 2021
Heinrich-Böll-Stiftung e.V. | Prága 2021

A tanulmányban szereplő vélemények nem feltétlenül tükrözik a Heinrich-Böll-Stiftung álláspontját.

A kiadvány a Creative Commons Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported Licenc [feltételeinek](#) megfelelően felhasználható.

Tartalom

Borító	1
Belív.....	2
Háttér	4
Vezetői összefoglaló és javaslatok	6
A digitális környezet változásának hatása	10
Gazdasági hatások	10
Információs kihívások.....	11
Pszichológiai hatások.....	11
Politikai kihívások.....	12
A közösségi média szabályozásának dilemmái és lehetőségei.....	13
A növekvő politikai nyomás és a vállalati önszabályozás kudarca.....	13
Hogyan szabályozunk demokratikusan? - Az állami szabályozás kihívásai.....	15
Amit kerülni kell - Az autoriter szabályozási gyakorlatok.....	15
Minek nevezzek? - Definíciós dilemmák.....	16
Tisztázni kell a szerepeket - Szempontok a demokratikus szabályozáshoz.....	17
A közösségimédia-szabályozás helyzete 2021-ben	21
Egy lépés előre, kettő hátra: A magyar szabályozástervezet	21
Az uniós jogszabálytervezetek: a DSA-csomag	27
A digitális piacot szabályozó rendeletterv (DMA).....	28
A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (DSA).....	29
Mellékletek.....	32
Esettanulmányok: Demokratikus és autoriter szabályozási gyakorlatok.....	32
Németország.....	32
Franciaország	32
Törökország.....	34
Oroszország	35
Kína.....	36

Háttér

Az elmúlt években a közösségi médiaplatformok és a nagy technológiai vállalatok jelentős változásokat tapasztaltak a velük szembeni elvárásokban. A közösségi médiával kapcsolatos kezdeti hurráoptimizmus átcsapott a techcégekkel szembeni egyre erősebb politikai, etikai, jogi és gazdasági aggályok nyílt megfogalmazásába. Az elmúlt évben közel 50 ország vezetett be új technológiai szektort érintő szabályozást. Több ország, köztük Németország, Törökország és Oroszország már elfogadta a közösségi médiára vonatkozó - meglehetősen eltérő - szabályozását, de továbbiak is várhatók.

2020-ban a négy nagy cég - az Amazon, az Apple, a Facebook, a Google - vezetőinek az Egyesült Államok Kongresszusa és Szenátusa előtt kellett tanúskodniuk potenciálisan versenyellenes gyakorlatuk miatt, de ez még nem vitte át a szélesebb nyilvánosság ingerküszöbét. Az Egyesült Államok Kongresszusának épületénél 2021. január 6-án történt események viszont igen: a korábbiaknál is világosabbá vált, hogy a közösségimédia-platformokon terjedő összeesküvés-elméletek (csipetnyi tüzeléssel fűszerezve) pillanatok alatt erőszakos cselekedetekhez vezethetnek. Bár ezt korábbi esetekből is tudtuk (például a mianmari, rohingyákkal szembeni erőszakhullámban is egyértelmű szerepe volt a közösségi médiának, különösen a Facebooknak), a nyugati világ centrumában zajló erőszakos cselekmény hatása kijózanító erővel hatott, mint ahogy a közösségi média szerepe a koronavírus-járvány körüli infodémia előidézésében is. Ezek a fejlemények új lendületet adtak a közösségimédia-platformok szabályozásának.

Valószínűleg 2021-re tekintünk majd úgy vissza, ami egy olyan új korszak kezdetét jelentette, amelyben a big-tech és a közösségi média egyre szigorúbb közösségi ellenőrzés alá kerül. Az év azzal kezdődött, hogy Ausztrália új törvényt fogadott el, amely arra kényszeríti a nagy technológiai platformokat, hogy fizessenek a kiadóknak a tartalmaikért. A törvény előkészítése során komoly konfliktus alakult ki az ausztrál kormány és a Facebook között, amely végül egy kompromisszumos törvény elfogadásával zárult. A precedensértékű jogszabály arra ösztönzi a technológiai óriásokat és a hírügynökségeket, hogy tárgyaljanak egymással fizetési megállapodásokról, és arra kötelezi a Facebookot és a Google-t, hogy több tízmillió dollárt fektessenek a helyi digitális tartalmakba.

2021-ben az OECD-tagállamok sikeresen továbbléptek a globális digitális adózási struktúra átalakításával, miután több mint 130 ország csatlakozott a reformtervezethez. A kétpilléres csomag - az OECD által az elmúlt évtized nagy részében koordinált tárgyalások eredményeképp - célja annak biztosítása, hogy a multinacionális nagyvállalatok ott fizessenek adót, ahol működnek és ahol profitot termelnek, miközben a nemzetközi adórendszert a szükséges biztonsággal és stabilitással gazdagítja. Mindez azonban csak a kezdete a nemzetközi adózási rendszer megreformálásának.

A közösségi média körüli vita Magyarországot is elérte, ez azonban leginkább a közösségi média „konzervatív elfogultságával” kapcsolatos hamis mítoszra korlátozódik. Számos konzervatív és szélsőjobboldali politikus vádolja¹ a közösségimédia-platformokat azzal,

¹ Wolford Zsófia: *Mi a valódi probléma a közösségi médiával?*, Szeged.hu, 2021.02.08., <https://szeged.hu/hirek/40231/wolford-zsofia-political-capital-mi-a-valodi-problema-a-kozossegi-mediaval>

hogy jogtalanul és aránytalanul korlátozzák a jobboldali posztokat és oldalakat.² Eddig egyetlen kutatás sem támasztotta alá ezeket a vádakat (sőt, a New York-i egyetem kutatása³ kifejezetten cáfolta ezt az elméletet), probléma azonban így is akad bőven.

Varga Judit igazságügyi miniszter 2021 januárjában bejelentette⁴, hogy az Igazságügyi Minisztérium a tavasz folyamán bevezetni tervezett jogszabályon dolgozik, amely szabályozza a Facebook működését. A tervezett szabályozás feltételei és céljai egyelőre nem világosak, a miniszter pedig azóta mintha átengedte volna a digitális platformok regulációjának sürgetését uniós szakértőknek, a Facebook hazai megregulázását pedig meghagyta a GVH-nak, amely már korábban is milliárdos fogyasztóvédelmi bírságot⁵ szabott ki a techcégre – amelyet azonban később a Kúria megsemmisített.⁶

A Political Capital a Heinrich Böll Alapítvánnyal közös projektjének keretében érdemi vitát indított a közösségi média szabályozásáról, különös tekintettel annak jogi, etikai következményeire, a dezinformáció terjedésére, a radikalizációra, egyszersmind a demokráciára gyakorolt hatásairól. Tekintettel arra, hogy a digitális környezet szabályozásának új megközelítései fontos szerepet játszhatnak a demokratikus folyamatok, a médiafogyasztási szokások és a jogállamiság minőségének javításában, a Political Capital célja, hogy javítsa a politikusok, szakértők, tudósok és a nagyközönség körében e kérdések megértését.

A projekt keretében a Political Capital a digitális tér újszerű megközelítéseit és a digitális térrel kapcsolatos kortárs vitákat, valamint a digitális környezetünk javítását célzó szabályozás lehetséges módjait kutatta. Ennek részeként vitát kezdeményeztünk⁷ több olyan hazai és külföldi szakértő bevonásával, akik évek óta a digitális szabályozással és a digitális jogokkal foglalkoznak. A felkért vendégszerzők cikkei a Political Capital honlapján⁸ és blogján⁹ is megjelentek, majd egy szakértői kerekasztal-beszégetés során¹⁰ ütköztettük az érveket, illetve egy podcast¹¹ is készült a témában.

A projekt lezárásaként pedig – a szakértői véleményeket is beépítve – elkészült a jelen tanulmány, amely összegzi a közösségi média szabályozásának 2021-es fejleményeit.

² Borsodi Attila, *Harcra készülnek a Facebookkal*, Magyar Nemzet, 2021.11.19., <https://magyarnemzet.hu/belfold/2021/11/harcra-keszulnek-a-facebookkal>

³ Paul M. Barrett & J. Grant Sims: *False Accusation: The Unfounded Claim that Social Media Companies Censor Conservatives*, New York University, 2021, <https://bhr.stern.nyu.edu/bias-report-release-page>

⁴ Varga Judit: *Törvényjavaslat készül a technológia cégek szabályozásáról*, Kormány.hu, 2021.01.26.

⁵ GVH: *1,2 milliárd Ft bírságot szabott ki a Gazdasági Versenyhivatal a Facebook-ra*, 2019.12.06., https://www.gvh.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2019_es_sajtokozlomenyek/12-milliard-ft-birsagot-szabott-ki-a-gazdasagi-versenyhivatal-a-facebook-ra

⁶ Borsi Gergely: *Döntött a Kúria: ingyenes a Facebook*, Index.hu, 2021.11.22., <https://index.hu/gazdasag/2021/11/22/dontott-a-kuria-ingyenes-a-facebook/>

⁷ Political Capital: *Közösségimédia-szabályozás: bűnbakkeresés vagy társadalmi igazságosság?*, 2021.06.24., https://politicalcapital.hu/hirek.php?article_read=1&article_id=2807

⁸ Political Capital: *A közösségimédia-szabályozás hatása a demokráciára*, gyűjtőoldal, 2021.05.01., https://politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2827

⁹ PC Blog, (atlatszo.hu), <https://pcblog.atlatszo.hu>

¹⁰ Political Capital, Heinrich Böll Alapítvány: *Megregulálni a Facebookot - a közösségimédia-szabályozás dilemmái és lehetséges irányai*, kerekasztalbeszélgetés-beszámoló, 2021.11.17., https://politicalcapital.hu/rendezvenyek.php?article_read=1&article_id=2921

¹¹ Political Capital: *Mivel foglalkozik egy hivatásos tényellenőr?*, Podcast, 2021. november 24., <https://politicalcapital.hu/podcast.php?id=41>

Vezetői összefoglaló és javaslatok

Az évek óta tartó, globális szintű vita a nagy techvállalatok – elsősorban a Facebook – szabályozásáról már Magyarországra is beszivárgott, arról azonban kevesebb szó esik nálunk, hogy a különböző korlátozó intézkedéseket az adott országok belpolitikai viszonyainak és a demokrácia állapotának fényében érdemes vizsgálni. Az álhírek és a félrevezető információk terjedésének visszaszorítása például kétségkívül nemes cél, de ugyanaz a korlátozás, ami egy fejlett demokráciában mérsékelt hatású, egy kevésbé demokratikus országban jóval szélsőségesebben¹² csapódhat le, és a kormánnyal szemben kritikus hangok elhallgattatására irányulhat. Bár a digitális környezet, és azon belül a közösségi média szabályozásának kérdése rendkívül komplex, három alapproblémára vezethető vissza:

1. az internet által okozott transznacionális kihívásokra,
2. a Big Tech üzleti modelljére¹³,
3. a tartalomfelhasználók pszichológiai sebezhetőségre.¹⁴

Bár a közösségi médiába vetett bizalom csökken¹⁵, az általuk nyújtott lehetőségekre¹⁶ továbbra is óriási az igény, a platformok kiiktatása ezért nem lehet komolyan vehető cél, a működésük etikusabbá kockázatmentesebbé tétele annál inkább.¹⁷

Megítélésünk szerint a kívánatos alapelv az, hogy a technológiai platformok legitim pénzügyi szempontjait össze lehessen hangolni a közösségi szempontokkal úgy, hogy a szólásszabadság is csak minimális mértékben sérüljön, egyúttal a lehető legkisebb mértékben adjon teret a manipulációnak.¹⁸ A közzélekedéssel ellentétben erre a jogi, politikai és technológiai eszköztár már jelenleg is vagy hamarosan a rendelkezésünkre áll; ennek kidolgozásában a már létező mediaszabályozások sokat segíthetnek. A tartalomszabályozás ugyanakkor emberi elvek alapján és emberi döntések nyomán áll elő (ami kívánatos is), ezért soha nem lesz tökéletes, és nem szolgálhatja ki minden szereplő igényét.

¹² Mark Latonero & Aaina Agarwal: *Human Rights Impact Assessments for AI: Learning from Facebook's Failure in Myanmar*, Harvard University, 2021.03.19., <https://carrcenter.hks.harvard.edu/files/cchr/files/210318-facebook-failure-in-myanmar.pdf>

¹³ Ranking Digital Rights: *It's the Business Model: How Big Tech's Profit Machine is Distorting the Public Sphere and Threatening Democracy*, 2020, <https://rankingdigitalrights.org/its-the-business-model/>

¹⁴ Tari Annamária: *Narcizmus és gyengülő Én-funkciók - hogyan befolyásol a közösségi média és az internet?*, (politicalcapital.hu), 2021.10.22., https://politicalcapital.hu/konyvtar.php?article_read=1&article_id=2885

¹⁵ Dr. Simge Andi: *How and why do consumers access news on social media?*, Reuters Institute, 2021, <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2021/how-and-why-do-consumers-access-news-social-media>

¹⁶ Gadi Wolfsfeld, Elad Segev & Tamir Sheafer: *Social Media and the Arab Spring: Politics Comes First*, The International Journal of Press/Politics, 2013.01.16., <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1940161212471716>

¹⁷ ENSZ: *Guiding Principles on Business and Human Rights*, 2011, https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

¹⁸ Omar Abu Arqoub et al: *Mapping the Scholarship of Fake News Research: A Systematic Review*, Journalism Practice, 2020, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17512786.2020.1805791>

A kezdet, hogy a törvényeink ugyanúgy érvényesíthetők legyenek az online térben is, a digitális szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályok nemzetközi harmonizációja pedig biztosíthatja az átlátható és kiszámítható működési környezetet ezen vállalatok és a felhasználók számára. Az állami beavatkozás során az **átláthatóság kikényszerítése** a kulcs: a tartalomszabályozás, az algoritmusok és a célzott hirdetések működésének átláthatóvá alakítása elszámoltathatóbbá tenné a vállalatok döntéseit és működését. A megfelelő eljárások mellett biztosítani kell a kutatók, az újságírók¹⁹ és a civilek hozzáférését a platformok adatbázisaihoz²⁰, hogy átfogóan lehessen tanulmányozni a digitális térben zajló folyamatokat, és megfelelő válaszokat dolgozhatunk ki a kihívásokra. A nyilvánosság ereje képes lehet legalább részben elrettenteni a vállalatokat az etikátlan viselkedéstől vagy a tétlenségtől.

Kutatásunk alapján a következő javaslatokat fogalmazzuk meg:

1. A **tartalomszabályozás rendszerének reformját** a véleménynyilvánítás szabadságának tiszteletben tartása mellett kell meghozni. Az egyértelműen jogellenes tartalmak eltávolítását a platformoknak rövid határidőn belül el kell végezniük, annak mulasztása vagy jogellenes eltávolítása esetére pedig a bíróságokat²¹ olyan jogokkal felruházni, hogy korrekcióra kötelezhessen a platformot. A várhatóan nagy mennyiségű panasz miatt - akár uniós szintű - e-bíróságok felállítása indokolt, ahol mind a felhasználók, mind a platformok élhetnek a jogorvoslat lehetőségével. A nem törvényszegő, de károsnak tekintett tartalmakat a felhasználók, a hatóságok bejelenthetik, ezután a platform a saját szabályrendszere alapján dönthet azok korlátozásáról vagy eltávolításáról. A belső és külső jogorvoslat lehetőségét itt is biztosítani kell.
2. Kulcsfontosságú, hogy a tartalomszabályozással kapcsolatos döntéseket ne automatizálják²², hanem a lehető legtöbb esetben élő ember döntsön a folyamat során - még ha a munkáját algoritmusok segítik is. Ez nem azt jelenti, hogy mindent emberi munkával kell elvégezni, hanem azt, hogy biztosítani kell az **érdemi emberi ellenőrzést a döntéshozatal felett**. Az algoritmusok²³ és az automatizált megoldások (avagy a mesterséges intelligencia) segítséget nyújthatnak a problémás tartalmak észlelésében, azonosításában és megjelölésében a humán operátor számára, aki ezt követően dönthet a problémás tartalom szankciójáról. A kiindulópont azonban az, hogy emberi tevékenység megítéléséről ne mesterséges intelligencia, hanem ember döntsön; minden ettől való eltérést alaposan meg kell indokolni. A nagy ügymennyiség okozta kapacitáskorlát például nem lehet elégséges indok erre, az ezzel járó költségeket a vállalatnak ki kell gazdálkodnia.

¹⁹ Mathew Ingram: *The Facebook Armageddon*, Columbia Journalism Review, 2018, https://www.cjr.org/special_report/facebook-media-buzzfeed.php

²⁰ Tommaso Valletti: *Why Big Tech Firms Should Engage With Academia, and Why They Don't*, promarket.org, 2021.04.19., <https://promarket.org/2021/04/19/big-tech-engage-academia-research-data-valletti/>

²¹ TASZ: *Facebook-törvény: nem a cenzúráról, hanem az átláthatóságról kell szabályozást alkotni*, 2021.04.25., <https://tasz.hu/cikkek/facebook-torveny-nem-a-cenzurarol-hanem-az-atlathatosagrol-kell-szabalyozast-alkotni>

²² Freedex: *Mapping AI's Impact on Freedom of Expression: The Special Rapporteur's 2018 report to the General Assembly is now online*, 2018, <https://freedex.org/mapping-ais-impact-on-freedom-of-expression/>

²³ Ellery Roberts Biddle & Jie Zhang: *Moving fast and breaking us all: Big Tech's unaccountable algorithms*, Ranking Digital Rights, 2021, <https://rankingdigitalrights.org/index2020/spotlights/unaccountable-algorithms>

3. Többet kell költeni a **tényellenőrzésre**, a nemzetbiztonsági szempontból veszélyes vagy potenciálisan erőszakos tartalmak moderálására.²⁴ Ez munkaerő-igényes tevékenység: a Facebook magyarországi és szlovákiai tényellenőrző tevékenységét például egy-egy fős szerkesztőségek végzik – ami nyilvánvalóan elégtelen, még ha egyes jelek szerint²⁵ jó színvonalon is teszik ezt. A politikai döntéshozók pedig ösztönözhetik a technológiai vállalatokat, hogy építsék ki a tényellenőrző kapacitásaikat, annak érdekében, hogy elkerüljék a szélesebb állami beavatkozást.²⁶
4. **A pszichológiai károk csökkentése:** az utóbbi években több tanulmány is arra a következtetésre jutott, hogy a passzív közösségimédia-használat az összehasonlításokon keresztül rontja a felhasználók önértékelését, és ezen keresztül pszichés egészségét²⁷, míg az aktív használat esetén már megjelennek pozitív hatások is. Intenzívebb közbeszéd és célzott oktatás kell arról, hogy melyek a közösségi média egyénre²⁸ és közösségre gyakorolt kedvezőtlen pszichológiai hatásai, hogy a felhasználók több információ birtokában hozhassanak döntéseket arról, mennyit és mire használják ezeket a platformokat. Az állami mellett a civil szféra sokat tehet a tudatosítás érdekében: informálhat, edukálhat és óvatosságra ösztönözhet, mind a közösségi média általános használatában, mind az információk kritikusabb feldolgozásában.

A megfelelő keretek kidolgozásához **globális, de legalább európai szintű szabályozásra** van szükség. A nemzeti szintű szabályozások a kihívások transznacionális jellege miatt bizonyultak hatékonyak, így az utóbbi időben – helyesen – nemzetközi szintre emelkedett a szabályozás kérdése. Magyarország esetében is az év eleji kormányzati lelkesedés²⁹ és szabályozási kedv után az érintett vállalatokkal³⁰, nemzeti hatóságokkal és uniós szervekkel³¹ történő egyeztetések során a kormányzat is arra az álláspontra jutott, hogy kizárólag közös európai szabályozás alkothat olyan keretrendszert, amely alkalmas a nemzeti és európai jogintézmények felsőbbrendűségét, valamint ezen vállalatok átláthatóságát és elszámoltathatóságát biztosítani.

²⁴Krekó Péter: *Javaslatok a Facebook szabályozására: beszántás, sóval behintés*, Index.hu, 2021.10.12., <https://index.hu/velemeney/2021/10/12/javaslat-a-facebook-szabalyozasara-beszant-as-soval-behintes/?token=8b8f91b1be04f9e0ca20767d605fdd23>

²⁵Ténykérdés (afp.com), <https://tenykerdes.afp.com/list>

²⁶Záborszky Ede: *A tényellenőrzés több mint az álhírek elleni szélmalomharc*, (politicalcapital.hu) 2021.11.11., https://politicalcapital.hu/hirek.php?article_read=1&article_id=2893

²⁷César G. Escobar-Viera et al: *Passive and Active Social Media Use and Depressive Symptoms Among United States Adults*, *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 2018.07.01., <https://www.liebertpub.com/doi/10.1089/cyber.2017.0668>

²⁸Tari Annamária: *Narcizmus és gyengülő Én-funkciók - hogyan befolyásol a közösségi média és az internet?*, (politicalcapital.hu), 2021.10.22., https://politicalcapital.hu/konyvtar.php?article_read=1&article_id=2885

²⁹Magyarország Kormánya: *Varga Judit összehívta a Digitális Szabadság Bizottság rendkívüli ülését*, (kormany.hu), 2021.01.17., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-osszehivta-a-digitalis-szabadsag-bizottsag-rendkivuli-uleset>

³⁰Magyarország Kormánya: *Varga Judit megbeszélést folytatott a Google magyarországi vezetőivel*, (kormany.hu), 2021.03.25., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-megbeszelest-folytatott-a-google-magyarorszag-i-vezetoivel>

³¹Magyarország Kormánya: *Varga Judit egyeztetni fog a Google vezetőivel*, (kormany.hu), 2021.03.05., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-egyeztetni-fog-a-google-vezetoivel>

Legalábbis érdemes megvárni³² a tervezett jogszabályok elkészültét, és aszerint tovább szabályozni a területet, ha ennek a jogalapja biztosított. Ezen felül megfontolandó a legalább transzatlanti jogharmonizáció vagy együttműködés az egységesebb nemzetközi környezet kialakítása érdekében.

Az uniós jogalkotás a digitális szolgáltatásokról (DSA)³³ és piacról (DMA)³⁴ szóló jogszabálytervezetekkel, megítélésünk szerint a kérdések többségében (az átláthatóság, a differenciált felelősség és a többszintű auditálás) helyes úton halad³⁵, így egy valóban átfogó és modern jogszabályi környezet kialakításához járulhat hozzá. Emellett azonban van néhány kérdéses pont – legfőképpen a kormányzati szabályozók és a káros, de nem jogellenes tartalmak amúgy is nehéz szétválasztása kapcsán –, ahol a tagállami és vállalati lobbis veszélye fenyegeti a „helyes út” megtalálását. A vállalati lobbis³⁶ a jogszabályok hatályát kívánja csökkenteni, és az abból következő bevételekiesést minimalizálni, tehát a szabályozás mérséklésében és korlátok közé szorításában érdekeltek. Ezzel szemben egyes kormányok a téma biztonságiasítását és a közhangulatot kihasználva a nemzeti hatóságok befolyását szeretnék kiszélesíteni, hogy minél aktívabban beleszólhassanak a platformok tartalommoderálással kapcsolatos döntéseibe.

Az uniós jogszabálynak, amennyire lehet, korlátoznia kell az állam beleszólását a platformok tartalommoderálásába, emellett pedig köteleznie kell a vállalatokat³⁷ a minél szélesebb átláthatóságra, valamint az emberi döntések alapján történő tartalommoderálásra. Ezzel teremtve meg a digitális környezetet, ahol a vállalatok nem alul-, a kormányok pedig nem túlszabályozzák ezeket a közösségi platformokat.

Utóbbi azzal a veszéllyel jár, hogy az Uniót a tagállamok a szabályozó, normatív modell felől az aktívan beavatkozó modell, tehát az autoriter gyakorlatok irányába tolja. Ez nem azt jelenti, hogy a DSA jelen formájában az orosz vagy a kínai modellt építené ki, az aktív állami monitorozás és tartalommoderálási döntésekbe való ad-hoc beleszólás azonban a biztonság iránti igény miatt könnyen egy sokkal kevésbé szabad internetet eredményezhet.

A civil társadalomnak jelenleg tehát az a feladata, hogy a nemzeti kormányokat és uniós szerveket olyan irányba tolják az uniós jogalkotás során, amelynek eredményeképp egy átfogó, de mérsékelt szabályozás születik, amely biztosítja az egyensúlyt a biztonság és az alapjogok védelme között.

³² Varga Judit: *Az átláthatóságot és a jogállamot kell számon kérni a techóriásokon* (kormany.hu), 2021.04.13., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-az-atlathatosagot-es-a-jogallamot-kell-szamon-kerni-a-techoriasokon>

³³ Európai Bizottság: *A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály: biztonság és elszámoltathatóság az online környezetben* (europa.eu), https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act-ensuring-safe-and-accountable-online-environment_hu

³⁴ Európai Bizottság: *A digitális piacról szóló jogszabály: a tisztességes és nyitott digitális piacokért* (europa.eu), https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-markets-act-ensuring-fair-and-open-digital-markets_hu

³⁵ Friederike Reinhold: *The DSA proposal is a good start. Now policymakers must ensure that it has teeth*, AlgorithmWatch, 2020.12.16., <https://algorithmwatch.org/en/dsa-response/>

³⁶ Mark Scott & Laura Kayali: *Big guns and Zoom cliques: Inside Silicon Valley's digital lobbying playbook*, POLITICO, 2020.12.14. <https://www.politico.eu/article/europe-digital-lobbying-platforms/>

³⁷ Ellery Roberts Biddle & Jie Zhang: *Moving fast and breaking us all: Big Tech's unaccountable algorithms*, Ranking Digital Rights, 2021, <https://rankingdigitalrights.org/index2020/spotlights/unaccountable-algorithms>

A digitális környezet változásának hatása

A közösségi média és az azokat üzemeltető globális techvállalatok működése kapcsán kialakult kihívások alapvetően négy nagyobb - de egymással sokszor összekapcsolódó - kategóriába sorolhatók.

Gazdasági hatások

Versenypolitika - A techvállalatok mérete és platformjaik oligopol helyzete eltorzítja a gazdasági versenyt. A technológiai vállalatok működése miatt magas piaci koncentráció alakult ki az internet minden alapvető üzletágában, például a keresőmotorok infrastruktúrájában, a közösségi médiában, az e-kereskedelemben és a mobilalkalmazásokban is. A magas piaci koncentráció pedig visszaveti az innovációt, csökkenti a befektetések mértékét és a munkából származó jövedelem arányát. Emellett a független újságírásnak is árt, hiszen a legtöbb online hírportál eddig a reklámokból származó bevételeiből tudta biztosítani működését, amit most már többnyire a Facebook és a Google fölöz le.³⁸

Adózás - A transznacionális vállalatok, de a technológiai vállalatok különösen hatékonyan alkalmazzák a legális adóelkerülést az olyan adóparadicsomok segítségével, mint például Írország vagy Luxemburg.

Felügyeleti kapitalizmus - A technológia fejlődése és a digitalizáció - vagy tágabban a negyedik ipari forradalom - radikálisan átalakította a gazdasági modellt, ahol a begyűjtött és elemzett adat vált a legfontosabb erőforrássá és a techvállalatok egyre gyakrabban élnek ezzel vissza.³⁹ A személyes adatok hatalmas adatbázisainak felhalmozódása veszélyeztetik a felhasználók magánéletét. Ezekhez a hatalmas adathalmazokhoz csak a súlyos összegeket fizető reklámcégek férnek hozzá, az akadémikusok vagy újságírók szinte egyáltalán nem.⁴⁰

³⁸ Mark MacCarthy: *A szabályozatlan közösségi média korszaka a végéhez ért*, (politicalcapital.hu), 2021.10.12. , https://www.politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2875

³⁹James Briddle: *The Age of Surveillance Capitalism by Shoshana Zuboff review - we are the pawns*, The Guardian, <https://www.theguardian.com/books/2019/feb/02/age-of-surveillance-capitalism-shoshana-zuboff-review> , 2019.02.02.

⁴⁰ Uo.

Információs kihívások

Átláthatóság - A nyilvánosság számára erősen korlátozottan áttekinthető ezen platformok és vállalatok működése, valamint a felhasználók által biztosított adatvagyon felhasználásának pontos módja. Az erre képzett algoritmusok pedig kontroll és korlátok nélkül használhatók a felhasználók profilozására. Az átláthatóságot a Facebook például aktívan akadályozza azzal, hogy gyakran korlátozza az adatokhoz való közvetlen hozzáférést, csökkentve a platform hasznát újságírók⁴¹ vagy kutatók számára,⁴² a szélsőséges csoportok és a dezinformáció terjedésének vizsgálata során.⁴³

Dezinformáció - A Facebookon és a többi közösségimédia-platfomon (lényegében a teljes online térben) villámtempóban terjed a félretájékoztatás, a dezinformáció és a gyűlöletbeszéd. Ez nemcsak a közbeszéd színvonalát süllyeszti egyre mélyebbre, de gyakran már bizonyos országok kormányzókéességét is kikezdi.⁴⁴

Pszichológiai hatások

Függőség - A platformok működése komoly függőséget és az önkontroll leépülését okozhatja, ezzel jelentősen erodálva az azokat használó emberek mentális egészségét. Az algoritmusok pedig a legrosszabb ösztöneinket, kognitív torzításainkat aknázzák ki a minél hatékonyabb (nyereségesebb) működésért.⁴⁵

Önértékelési problémák - Az elmúlt években számos kutatás utalt arra, hogy a közösségi média - különösen az Instagram és a Snapchat - gyakori fogyasztása (passzív használata) kimutathatóan károsítja például a fiatal lányok, nők önértékelését, hosszú távú pszichológiai problémákat okozva ezzel. Mindez abból fakad, hogy óriási a kontraszt a tökéletesnek láttatott külvilág elvárásai, illetve a felhasználók saját magukról alkotott képe között.⁴⁶

⁴¹ Kevin Roose: *Here's a Look Inside Facebook's Data War*, The New York Times (nytimes.com), 2021.07.14. <https://www.nytimes.com/2021/07/14/technology/facebook-data.html>

⁴² Nicolas Kayser-Bril: *AlgorithmWatch forced to shut down Instagram monitoring project after threats from Facebook*, AlgorithmWatch, 2021.08.13., <https://algorithmwatch.org/en/instagram-research-shut-down-by-facebook/>

⁴³ Wessenauer Veszna: *Átláthatóság, társadalmi igazságosság és emberi jogok - szempontok a digitális platformok szabályozásához*, (politicalcapital.hu), 2021.07.22., https://politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2826

⁴⁴ *Disinformation Resilience Index in Central and Eastern Europe in 2021* (politicalcapital.hu), 2021.09.20., <https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/bejegyzesek/DRI-report-2021.pdf>

⁴⁵ Tari Annamária: *Narcizmus és gyengülő Én-funkciók - hogyan befolyásol a közösségi média és az internet?*, (politicalcapital.hu), 2021.10.22., https://politicalcapital.hu/konyvtar.php?article_read=1&article_id=2885

⁴⁶ Georgia Wells, Jeff Horwitz & Deepa Seetharaman: *Facebook Knows Instagram Is Toxic for Teen Girls, Company Documents Show*, The Wall Street Journal, 2021.09.14., https://www.wsj.com/articles/facebook-knows-instagram-is-toxic-for-teen-girls-company-documents-show-11631620739?mod=hp_lead_pos7&mod=article_inline

Politikai kihívások

A politikai rendszer integritása - A transzparencia hiánya, a könnyű politikai profilozás, a bel- és külföldről szponzorált dezinformációs kampányok és a politikusok egyre nagyobb kitettsége a közösségi médiára azt eredményezi, hogy ezek a platformok képesek aláásni a politikai rendszerek integritását, a választási kampányokat érdemben befolyásolni. A szélsőséges vélemények gyorsabban terjednek ezeken a platformokon, ami a pszichológiai hatásokkal karöltve könnyen radikalizálja a felhasználókat, akik lényegesen kevésbé lesznek nyitottak a saját meggyőződésükkel ellentétes véleményekre. Mindez mélyíti a törésvonalakat és erősíti a politikai tribalizmust.

Szólás- és médiaszabadság - Gyakori kritika ezekkel a platformokkal szemben, hogy politikai vagy gazdasági érdekek mentén önkényesen döntenek arról, mely felületek, médiacsatornák, politikusok, véleményvezérek, egyének aktivitását jelenítik vagy nem jelenítik meg.⁴⁷ Az algoritmikus tartalommoderálás és a jogorvoslati lehetőség hiánya korlátozza a véleménynyilvánítás szabadságát, mind az egyének, mind a politikusok szintjén.

A felsorolt kihívások közül valójában kevés az újdonság. A közösségi média megjelenése inkább csak felerősíti azokat a kognitív folyamatokat, amelyek már az internet, valamint az információs társadalmak megjelenésével is felszínre kerültek. Ami újnak tekinthető, az ezeknek a problémáknak az együttállása, mértéke és terjedésének sebessége. Egyre nagyobb a társadalmi nyomás a politikai vezetésen és a vállalatokon, hogy valamilyen módon kezeljék ezeket a komplex problémákat.^{48,49} Az ad-hoc jellegű szabályozásokon és büntetéseken kívül szükség van egy átfogó szemlélet/vízió kialakítására, amelynek mentén a teljes szektort megfelelően lehet szabályozni és ösztönözni.

⁴⁷ Koltay András: *A social media platformok jogi státusa a szólásszabadság nézőpontjából*, In Medias Res, 2019.07.01., <https://media-tudomany.hu/archivum/a-social-media-platformok-jogi-statusa-a-szolasszabadsag-nezopontjabol/>

⁴⁸ Szabó Dániel: *Inkább az EU-ra bíznák a magyarok a Facebook szabályozását a kormány helyett*, Napi.hu, 2021.02.27., <https://www.napi.hu/magyar-vallalatok/ep-2021-facebook-szabalyozas-eu-varga-judit-pulzus-kozvelemeny-kutatas.724150.html>

⁴⁹ Stöckert Gábor: *Küszöbön a háború: a világ a Facebook ellen*, Telex, 2021.01.16., <https://telex.hu/tech/2021/02/16/facebook-google-big-tech-szabalyozas-dsa-dma>

A közösségi média szabályozásának dilemmái és lehetőségei

A növekvő politikai nyomás és a vállalati önszabályozás kudarca

A közösségi média problémáival kapcsolatban gyakran felmerül a kérdés, hogy az államok miért vártak idáig a digitális tér szabályozásával. A válasz az internet eredetében rejlik, hiszen az 1990-es években népszerű neoliberalis gazdaságpolitika és az internet nyújtotta szabadság együtt vezettek ahhoz az elgondoláshoz, hogy az állami szabályozás több problémát okozna, mint amennyit megoldana. A dereguláció az internet kapcsán egészen a közelmúltig nagy népszerűségnek örvendett – különösen az Egyesült Államokban –, az egyre látványosabb problémák ellenére.⁵⁰ Az alacsony szabályozási kedvhez az új digitális technológiák meg nem értése is hozzájárult, így a döntéshozók inkább nem kísérelték meg szabályozással megoldani a felmerülő problémákat.

Természetesen az, hogy egy (tech)vállalat profitmaximalizálásra törekszik, nem róható fel neki. Ahogy azt Tillesch György megfogalmazta, ezek a platformok elsősorban rendkívül kifinomult megfigyelésre és mikrotargetálásra alkalmas hirdetési rendszerekké váltak, és már csak másodsorban szolgálnak az emberek összekötésére.⁵¹ Fontos megérteni, hogy ezek a vállalatok nem közszolgáltatást nyújtanak; nem az a fő funkciójuk, sem felelőségük, hogy elősegítsék a társadalmi vitát és a demokratikus folyamatokat.

Mi, felhasználók kezdtük világszerte politikai és társadalmi kérdések megvitatására használni ezeket a platformokat, és ez végsősoron rákényszerít mindenkit, hogy továbbra is ezt tegyük, hiszen „aki lemarad, az kimarad” az online térben is. A kényszer itt egyszerre fakad a belső igényeinkből és a változó mértékű társadalmi nyomásból.⁵² Tartalomgyártóként a vállalatok, és immár a politikai szereplők is egy rendkívül hatékony kommunikációs és hirdetési felületet látnak ezekben a platformokban, ahol eladhatják termékeiket, szolgáltatásaikat és politikai ötleteiket. A direkt és azonnali kommunikáció pedig közelebb hozza a tartalomgyártókat és a fogyasztókat egymáshoz, ami egy elvitathatatlan előny.

A közösségimédia-platformok mára egyszerűbbé tették a politikai szereplők, intézmények, államok kommunikációját és a tájékoztatás sokkal közvetlenebbé vált. Ez visszafele is működik, világszerte rengeteg olyan ember és csoport kapott hangot és kommunikációs felületet, amelyeknek a hagyományos struktúrákban – infrastrukturális vagy politikai okokból – erre nem volt lehetőségük. Számos országban – köztük hazánkban is – látjuk, hogy az ellenzéki szereplők egyik legfontosabb kommunikációs csatornája a közösségi média.⁵³

⁵⁰ Mark MacCarthy: *A szabályozatlan közösségi média korszaka a végéhez ért*, (politicalcapital.hu), 2021.10.12., https://www.politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2875

⁵¹ Political Capital: *A disztópikus víziókon túl: a közösségi média a közjóért*, 2021.09.22., https://politicalcapital.hu/hirek.php?article_read=1&article_id=2864

⁵² Eisha Mirsa: *The impact of social media on political discourse and image perception*, Pennsylvania State University, 2016, https://honors.libraries.psu.edu/files/final_submissions/3631

⁵³ Bauer Zsófia: *Folyamatos jelenlét - pártok és politikusok a közösségi média terében*, Új Egyenlőség, 2019.05.28., <https://ujegyenloseg.hu/folyamatos-jelenlet-partok-es-politikusok-a-kozossegi-media-tereben/>

Az pedig, hogy ma már profilozásra és személyre szabott hirdetésre optimalizált platformokon próbálunk nyilvános vitákra és politikai tevékenységre használni, rengeteg visszaélésre ad lehetőséget.⁵⁴ Azt, hogy az adatainkkal „fizetünk” a platformok ingyenesnek tűnő szolgáltatásaiért, lényegében elfogadtuk. Az adataink azonban egyre értékesebbek a politikai szereplők számára is, akik egyre pontosabban célzottan képesek eljuttatni hozzánk üzeneteiket. Innen már csak egy lépés, hogy az autoriter hajlamú kormányok lenyomozhatják és elnyomhatják az ellenzéki hangokat vagy információs háborút vívhatnak saját és más államok lakosságával szemben. Szélsőséges csoportok képesek saját ideológiájuk széleskörű terjesztésére és akár más egyének vagy csoportok véleményszabadságának korlátozására a tartalommoderáló algoritmusok kihasználásával.

A 2016-os amerikai elnökválasztás volt a mérföldkő: ekkor vált szélesebb körben ismertté a gyanú, hogy külföldi – elsősorban orosz – aktorok kísérelték meg a közösségi média kihasználásával befolyásolni a választás kimenetelét.⁵⁵ A növekvő politikai nyomás a Facebookot a fizetett hirdetési szabályzatának újragondolására készítette, de ez nem orvosolta az „organikusan” terjedő nem-fizetett tartalmak, valamint a dezinformáció terjedésének problémáját. Az algoritmizált tartalommoderálás pedig rengeteg fals-pozitív eredményt hozott, indokolatlanul távolítva el nem káros és nem jogellenes tartalmakat is. A politikai tartalmak elérésének önkényes és teljesen kiszámíthatatlan csökkentése pedig számos esetben váltotta ki politikusok haragját, itthon és világszerte egyaránt. A kutatók, újságírók, elemzők továbbra sem fértek hozzá a problémák feltárásához és megértéséhez szükséges adatokhoz, mivel azokat ezek a platformok nem hajlandók teljes egészében kiadni.⁵⁶

A nagy techcégek eddig korlátozott sikereket értek csak el a káros, gyűlöletkeltő, valótlan, manipulatív vagy teljesen jogellenes tartalmak kezelésében, hiszen pontosan ezek azok a tartalmak, amelyek a legnagyobb elérést, aktivitást, tehát árbevételt generálják. A platformokat üzemeltető vállalatok nem érdekeltek a megosztó tartalmak moderálásában, hiszen ez ellentétes lenne a vállalat – és a részvényesek – pénzügyi érdekeivel. Az üzleti modell a megosztó és erős érzelmet kiváltó tartalmakon és a nagy pontosságú célzott hirdetéseken alapul, nem pedig a közbeszéd és a politikai viták elősegítésére. Így kizárólag akkor hajlandók komoly változtatásokat eszközölni, amikor rövid időn belül megnövekszik rajtuk a társadalmi és politikai nyomás, ahogy az a 2021. októberben nyilvánosságra hozott belső vállalati dokumentumokat követő reakciókból is látszik.⁵⁷

Az állami szabályozás hiányában pedig még kevésbé motiváltak az önszabályozásra, hiszen az könnyen versenyhátrányt okozhat. A vállalatok önszabályozási kísérletei ellenére – vagy pont azok miatt – a közvélemény is egyre inkább a politikai döntéshozóktól várja az online élet kereteinek meghatározását. Arra a kérdésre kell tehát választ találnunk, hogy miként szabályozhatjuk ezt a területet anélkül, hogy ellehetetlenítsenénk a platformok használatát,

⁵⁴ Tóth Balázs: *87 millió ember adatát szerezhette meg a Cambridge Analytica*, Index, 2018.04.04. https://index.hu/tech/2018/04/04/87_millio_ember_adatát_szerezhette_meg_a_cambridge_analytica/

⁵⁵ CNN: *Read and search the full Mueller report*, 2019.07.21., <https://edition.cnn.com/2019/04/18/politics/full-mueller-report-pdf/index.html>

⁵⁶ Robbie Gonzalez: *Facebook's New Data Restrictions Will Handcuff Even Honest Researchers*, Wired, 2018.03.22., <https://edition.cnn.com/2019/04/18/politics/full-mueller-report-pdf/index.html>

⁵⁷ The Wall Street Journal: *The Facebook Files*, 2021, <https://www.wsj.com/articles/the-facebook-files-11631713039>

semlegesítve azok előnyeit, de mégis kezelve a problémákat. Az is kevésbé magától értetődő, hogy mit, hogyan, milyen mértékben és milyen eszközökkel szükséges szabályozni. A következőkben ezt vizsgáljuk meg részletesebben.

Hogyan szabályozzunk demokratikusan? - Az állami szabályozás kihívásai

A Freedom House felmérése⁵⁸ szerint világszerte - csak az elmúlt egy évben - legalább 48 országban hoztak valamilyen adminisztratív vagy jogi lépést a technológiai cégek szabályozása érdekében. Emellett pedig már 11 éve csökken az internet szabadsága. Az állami szabályozás vagy annak fenyegetésére bevezetett vállalati szabályok tehát egyelőre jelentősen csökkentették az internet szabadságát, anélkül, hogy érdemben csökkentették volna a káros hatásokat. A túlzott állami szabályozás pedig a megfigyelő kapitalizmus helyére/mellé könnyen a megfigyelő államot építheti ki, ami a problémák megoldása helyett csak súlyosbítaná azokat.

Amit kerülni kell - Az autoriter szabályozási gyakorlatok

Az államok évek óta próbálkoznak a digitális tér és azon belül a közösségimédia-platformok szabályozásával, átfogó szabályozást azonban eddig csaknem kizárólag autokratikus államok hoztak. A szabályozás igazi kihívása ezért nem az, hogy miként lehet minél jobban megregulálni ezeket a cégeket és platformokat, hiszen ennek látjuk az eredményét az olyan autokratikus államokban, mint Kína, Oroszország vagy Törökország. A kihívás abban rejlik, hogy miként lehet a szabályozás közben az alapjogok védelmét összeegyeztetni a politikai és társadalmi biztonság igényével.

Az említett autoriter országokban a politikai biztonság az első, minden más szempont elhanyagolható fontosságú. A platformokon zajló tevékenységet országonként változó mértékben, de proaktívan monitorozza és cenzúrázza az államapparátus - többnyire a médiaszabályozásért felelős hatóság. Az instabil jogszabályi környezet és a homályosan megfogalmazott törvények által biztosított tág kereteket kihasználva a hatóságok rendszerszinten korlátoznak, törölnek, szankcionálnak, egyének és vállalatok tevékenységét egyaránt, a saját politikai igényei szerint. Ennek eredménye, hogy a véleménynyilvánítás és gyülekezés szabadsága jelentősen sérül. A felhasználókat a politikai tartalmakért és aktivitásért zaklatják, a vállalatokat pedig felelőssé teszik a platformokon megjelenő tartalmakért, és szankcionálják őket, amennyiben nem tesznek eleget a törlésre irányuló állami felszólításnak. Mivel ezekben az országokban a jogvédelem lehetőségei korlátozottak, az igazságszolgáltatás általában nem független, így a jogorvoslati lehetőségek alig vagy egyáltalán nem léteznek. A kiszámíthatóság, átláthatóság és elszámoltathatóság hiánya pedig a felhasználókat és a platformokat üzemeltető vállalatokat is hátrányosan érinti, hiszen az állami szankciókat mindenkinek el kell szenvednie.

A monitorozás és a korlátozás mellett az autoriter rezsimek az utóbbi években már egyre aktívabban használják is ezeket a platformokat a saját politikai érdekeik érvényesítése érdekében, belföldön és külföldön egyaránt. A politikai tartalmak megfigyelésén és cenzúráján keresztül azonosíthatják a kritikus vagy ellenzéki szereplőket, akiket mind online

⁵⁸ Adrian Shabaz & Allie Funk: *Freedom on the Net 2021: The Global Drive to Control Big Tech*, Freedom House, 2021, <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2021/global-drive-control-big-tech>

mind offline üldözhetnek ezért. Az aktív online jelenlét megkönnyíti a rezsimmel szembenálló, arra veszélyt jelentő egyének és csoportok azonosítását és követését. Az online térben az állami trollhadseregek és a propagandagépezet támadja meg a kritikus hangokat, következő lépésben pedig a hatóságok a platformok segítségével távolíttatják el ezeket a tartalmakat és aktorokat.⁵⁹ Emellett gyakori a fizikai retorzió is az állami erőszakszervezetek részéről.

A belföldi ellenzék elnyomása mellett az autoriter rezsimek a külföldi ellenfelek ellen vívott információs hadviselésre is kifejezetten szofisztikáltan képesek felhasználni ezeket a platformokat. Oroszország erre jó példa, köztudottak és bizonyítottak azok a tevékenységek, amikor az orosz kormányzat vagy ahhoz köthető csoportok beavatkozni kísérelnek más országok belügyeibe és főként a választásokba.⁶⁰ A közösségi média korábban említett negatív hatásait és az algoritmusok által nyújtott lehetőségeket képesek komolyan kihasználni: egymással és az intézményekkel szembeni bizalmatlanságot, a megosztottságot, a radikális nézetek terjedését erősítik.

Az autoriter gyakorlatok tehát intő példaként szolgálnak a demokratikus országok számára, hogy a szükséges állami szabályozás hogyan növelheti a társadalmak számára a káros hatásokat, és végső soron hogyan válhat politikai elnyomás eszközévé. Az autoriter államok szabályozási kísérletei azt is jól mutatják, mekkora hatalommal rendelkeznek ezek a technológiai vállalatok.

Minek nevezzetek? – Definíciós dilemmák

Az államok folyamatos jogi és politikai küzdelmet folytatnak a techóriásokkal szemben, állandóan új szabályokkal próbálják korlátok közé szorítani a platformok befolyását, sőt, az államok maguk is igénybe veszik ezeket a szolgáltatásokat.

A legnagyobb platformok ezért hasonlatosak az óceánokhoz: hatalmas kiterjedésük révén több milliárd embert kapcsolnak össze, belső működésüket általunk sokszor kontrollálhatatlan erők határozzák meg, az államok egyszerre próbálják korlátozni a viharok okozta károkat, gátakat, védett kikötőket építenek és megpróbálnak hajózni rajta, kihasználni kereskedelmi és hadászati lehetőségüket. Egy állam sem képes uralni a világtengereket, és hiába próbálják jogilag megfogni és szabályozni, annak a gyakorlatban kevés hatása van a belső működésre.

Vendégszerzőnk, Pásztor Emese, a TASZ munkatársa is boncolgatta a Facebook és a többi techóriás kvázi-állami jellegét.⁶¹ A dilemma nemcsak a politika- és jogelmélet miatt fontos, hanem gyakorlati szempontból is. Az erre adott válasz határozza meg ugyanis, hogy ki és hogyan szabályozhatja ezeket a platformokat. A szabályozás mindkét iránya korlátokat állít a szabályozók elé.

⁵⁹ Kurowska, X., & Reshetnikov, A.: *Neutrollization: Industrialized trolling as a pro-Kremlin strategy of desecuritization*, Security Dialogue, 2018.06.08., <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0967010618785102>

⁶⁰ House of Commons: *Disinformation and 'fake news': Interim Report* (parliament.uk), 2018.07.24., <https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmcmcomeds/363/363.pdf>

⁶¹ Pásztor Emese: *Állam-e a Facebook?*, (politicalcapital.hu), 2021.10.01, https://www.politicalcapital.hu/hirek.php?article_read=1&article_id=2868

1. Ha a Facebookot kvázi-államként kategorizáljuk, akkor a vállalatot nem illetik meg alapvető jogok, azokat a Facebooknak kell biztosítani, a hatalmát pedig korlátok közé kell szorítani. A jog legfőbb rendeltetése ebben az esetben az, hogy a felhasználók szabadságjogait védje a Facebookkal szemben. Ilyen hatalmi és jogi korlátokat azonban egy kvázi-állammal szemben csak az államok közössége hozhat meg, egyes nemzetállamok nem.
2. Ha azonban a Facebook nem állam, hanem cég, akkor megilletik jogok, amelyek védelmét az állam(ok)nak kell biztosítani(uk). Ez esetben a semlegesség sem elvárható tőle, lehetnek saját értékei, amelyek mentén eldöntheti, hogy milyen véleményeknek mekkora teret biztosít.

A dilemmára a maga módján a Facebookot is üzemeltető Meta vezérigazgatója, Mark Zuckerberg is utal: „Számos szempontból a Facebook jobban hasonlít egy kormányzatra, mint egy hagyományos vállalatra.” Kétségtelen, a Facebook zavarba ejtően hasonlít egy digitális térben működő országra, különösen a világ azon területein, ahol az internet a Facebookkal egyenlő. A Facebook szabályozza a saját működését, egyénileg határozza meg minden felhasználó számára az élményt, korlátozhatja a jogainkat, adatainkkal lényegében adózunk neki, és hamarosan forgalomba kerül a Facebook saját pénzneme is, a Diem.⁶² A köz- és a magánszektor közötti határvonalak elmosódását az is segíti, hogy a Facebook az offline térben is hamarosan – korlátozottan, a saját munkavállalói körében – önkormányzati funkciókat⁶³ is el kíván látni a tervezett, új 59 hektáros lakóparkkomplexum, a Willow Village megépítésével.⁶⁴ Nemzetközi jogilag természetesen semmilyen értelemben nem nevezhető államnak a Facebook (sem a Meta), a dilemma mégis rávilágít arra, hogy ezen platformok hatalma az emberek – nem csak online – élete felett, sok esetben vetekszik az államokéval.⁶⁵

Tisztázni kell a szerepeket – Szempontok a demokratikus szabályozáshoz

A Facebook államiságának vizsgálata után térjünk vissza ahhoz az állami szabályozással kapcsolatban a kezdetektől fogva megjelenő dilemmához, amely a közösségimédia-platformok szabályozását is áthatja: az alapjogok/szabadság vs. a biztonság örök dilemmájához. A kérdés az, hogy miként lehet úgy finomhangolni a szabályokat, hogy az megfelelő intézményi garanciákat és kiszámítható környezetet biztosítson a felhasználóknak és a vállalatoknak egyaránt, miközben kielégítően kezeljük a biztonsági kockázatokat.

⁶² Diem Association, <https://www.diem.com/en-us/>

⁶³ Sarah Emerson: *How Facebook Bought a Police Force*, (vice.com), 2019.10.23., <https://www.vice.com/en/article/d3akm7/how-facebook-bought-a-police-force>

⁶⁴ Shane Reiner-Roth: *Facebook invests in a planned community across from its Bay Area headquarters* (archpaper.com), 2021.07.20., <https://www.archpaper.com/2021/07/facebook-planned-community-willow-village-bay-area-headquarters/>

⁶⁵ Susan Benesch: *But Facebook's Not a Country: How to Interpret Human Rights Law for Social Media Companies*, Yale Journal on Regulation, 2020.09.14., <https://www.yalejreg.com/bulletin/but-facebooks-not-a-country-how-to-interpret-human-rights-law-for-social-media-companies/>

Az alapelv az kell, hogy legyen, hogy a technológiai platformok legitim pénzügyi szempontjait össze lehessen hangolni a közösségi szempontokkal úgy, hogy a szólásszabadság is csak minimális mértékben sérüljön, egyúttal a lehető legkisebb mértékben adjon teret a manipulációnak.⁶⁶

A szakmai szervezetek⁶⁷ és a szakértők szerint a demokratikus állami szabályozás elsődleges célja a vállalatok és a platformok működésének átláthatóvá, valamint elszámoltathatóvá tétele. A platformok és a hatóságok soha nem lesznek képesek az összes problémás tartalom eltüntetésére, ezért a legfontosabb, hogy a tartalmakat terjesztő és korlátozó algoritmusok működése átlátható és érthető legyen. Az állami beavatkozás kérdésénél azonban nem feltétlenül egyértelmű, és sokszor vita tárgya, hogy az állam mely része hivatott beavatkozni és rendezni a vitás kérdéseket.

A törvényhozásnak meg kell alkotni a digitális élet kereteit és az online tartalmakkal kapcsolatban pedig a szabályozásnak különbséget kell tennie a jogellenes, valamint a káros, de jogszerű tartalmak között. Az állami beavatkozás kizárólag az előbbi eltávolítására irányulhat, utóbbi esetén a közösségimédia-platform a saját szabályzata alapján önállóan dönthet. A TASZ álláspontja szerint a jogellenes tartalmak eltávolításának elmulasztása esetén annak - a törvényben előírt módon, a nemzetközi jogi sztenderdekkel összhangban való - kikényszerítése az állam és azon belül csak független és pártatlan igazságügyi szerv feladata lehet, bírósági végzés alapján.

A platformot üzemeltető vállalatot csak akkor lehet felelősségre vonni a mások által készített tartalmakért, amennyiben az nem tett eleget a független kontroll eltávolításra felhívó döntésének. Az állam által kiszabott szankcióknak pedig arányosnak, valamint célorientáltak kell lenniük, amely után a platformok eleget tesznek a törvényes követelményeknek.⁶⁸

A TASZ szerint a végrehajtó hatalomnak alárendelt hatóság csak a tartalomszabályozás eljárásának törvényességét vizsgálhatja, annak alapjogi vonatkozásait a bíróság hivatott vizsgálni. A feladatok elválasztása azért fontos, mert a végrehajtó hatalommal ellentétben a bíróság független és pártatlan hatalmi ág, így nincs alárendelve az éppen aktuális politikai erőnek. A TASZ szerint tehát nem szükséges teljesen új alapjogvédelmi intézményt létrehozni. A feladat ellátására és ezekre az ügyekre elegendők a külön az online tartalomszabályozásra szakosodott e-bíróságok, ahol megvan a szakértelem, erőforrás és az eljárási garanciák a nagy ügyszám hatékony kezelésére. Mindez pedig emberi, nem algoritmikus döntéshozatalon alapulna, amely során elektronikusan zajlik a folyamat, teljes átláthatóság mellett. A bírósági eljárás hozzáférhetőségét - tehát az elégséges pénzügyi és emberi kapacitást - és a szabályozás működőképességét az államnak kell megteremtenie.⁶⁹

⁶⁶ Omar Abu Arqoub et al: *Mapping the Scholarship of Fake News Research: A Systematic Review*, Journalism Practice, 2020.08.11., <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17512786.2020.1805791>

⁶⁷ TASZ: *Állásfoglalás a közösségi média platformok szabályozásának minimum sztenderdjeiről*, 2021.04.25., <https://tasz.hu/cikkek/facebook-torveny-nem-a-cenzurarol-hanem-az-atlathatosagrol-kell-szabalyozast-alkotni>

⁶⁸ Uo.

⁶⁹ Uo.

A nem jogellenes, de káros tartalmak kezelése nem az állam, hanem a vállalat joga és feladata az erre kialakított belső szabályrendszere alapján, természetesen összhangban a törvényekkel. Mindez a tömeges és automatizált cenzúra – és így a jogsérelem – elkerülése miatt kulcsfontosságú. Az állam feladata itt az alapjogok, mint a véleménynyilvánítás szabadságának védelme, valamint a platform döntésének átláthatóságának kikényszerítése.⁷⁰

A platform erre a feladatra felállíthat egy belső döntőbíróságot, amely a felhasználók, illetve az állami szervek bejelentései vagy az algoritmusok jelzései alapján emberi döntés hozhatnak, és megállapíthatják annak szabályellenességét, majd korlátozhatják, blokkolhatják vagy törölhetik azt a felületről. A döntést ebben az esetben is embernek kell meghoznia, ennek átláthatónak kell lennie, és biztosítani kell a belső jogorvoslat lehetőségét is. Így amennyiben jogsérelem merülne fel, akkor ezt a platformon belüli vagy kívüli jogorvoslattal lehet kezelni.

Kulcsfontosságú, hogy a tartalomszabályozással kapcsolatos döntéseket ne automatizálják, hanem mindig élő ember döntsön a folyamat során.⁷¹ Ez nem azt jelenti, hogy mindent emberi munkával kell elvégezni, hanem azt, hogy biztosítani kell az érdemi emberi ellenőrzést a döntéshozatal felett. Az algoritmusok és automatizált megoldások (avagy a mesterséges intelligencia) segítséget nyújthatnak a problémás tartalmak észlelésében, azonosításában és megjelölésében a humán operátor számára, aki ezt követően dönthet a problémás tartalom szankciójáról a belső szabályzat és a jogszabályi környezet értelmében.⁷² A kiindulópont azonban az, hogy emberi tevékenység – és így az emberi jogok – megítéléséről ne mesterséges intelligencia, hanem ember döntsön; minden ettől való eltérést alaposan meg kell indokolni.⁷³

A nagy ügymennyiség okozta kapacitáskorlát például nem lehet elégséges indok erre, a vállalatnak biztosítania kell a jogszabályoknak és az emberi jogi egyezményeknek megfelelő működést, az ezzel járó költségeket pedig ki kell gazdálkodnia.

Ezeknek a platformoknak tehát olyan, folyamatosan az év minden napján, a világ minden pontján (ahol használják a platformot) biztosítania kell az elérhető ügyfélszolgálatot és jogorvoslati lehetőséget, még hozzá minden nyelven és észszerű időn belül. Ez természetesen költséges és a cégeknek saját költségvetésük kárára kell üzemeltetnie, annak érdekében, hogy felelős szolgáltató legyen.

⁷⁰ Uo.

⁷¹ Freedex: *Mapping AI's Impact on Freedom of Expression: The Special Rapporteur's 2018 report to the General Assembly is now online*, 2018 <https://freedex.org/mapping-ais-impact-on-freedom-of-expression/>

⁷² Ellery Roberts Biddle & Jie Zhang: *Moving fast and breaking us all: Big Tech's unaccountable algorithms*, Ranking Digital Rights, 2021, <https://rankingdigitalrights.org/index2020/spotlights/unaccountable-algorithms>

⁷³ ENSZ: *Universal Declaration of Human Rights*, 1948.12.10., <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

„A techóriások elfogadták, hogy számolniuk kell a tartalommoderálás költségeivel, ezzel kapcsolatban egyeztetniük kell állami és civil szereplőkkel. Olyannyira elfogadták ezt, hogy már üzleti érdekükké vált a nyilvános platformok szabályozásáról szóló vitát a tartalommoderálás szintjén tartani, megelőzve azt, hogy a célzott hirdetések és algoritmikus rendszereken alapuló üzleti modelljük kerüljön a jogalkotók fókuszába.” - Wessenauer Veszna, Ranking Digital Rights⁷⁴

A közösségi média okozta kihívások biztonságiasítása és az állam bevonása az immáron biztonsági kockázatok kezelésébe mindenképpen a valós fenyegetéssel arányosnak kell lennie, megőrizve vagy megteremtve az átláthatóságot az állam oldaláról is. A kormányzati szervek, így a médiahatóság és a rendvédelmi szervezetek, biztonsági szolgálatok munkájának ennél a minimum követelménynél – az átláthatóság kikényszerítésénél – általában nagyobb, mivel szeretnék elhárítani a közösségi médián keresztül érkező biztonsági kockázatokat.⁷⁵ Ahhoz azonban, hogy az állami szervek érdemben mérsékelhessék a káros politikai hatásokat, szoros együttműködésre van szükség a kormányzati szervek, a platformokat üzemeltető vállalatok, valamint az akadémiai és civil szektor között. Az együttműködést érdemes lehet intézményesíteni, állandó partneri hálózatot létrehozni, hogy a megbízható és szakértelemmel rendelkező szervezetek között folyamatos és zökkenőmentes legyen az együttműködés.

A rendvédelmi szervek és a platformok között ez részben már adott. Jelenleg is pragmatikus együttműködés jellemzi a rendvédelmi szervezetek és a platformok kapcsolatát, amely egyértelműen aszimmetrikus az utóbbiak javára. A Facebook, valamint a többi platform a rendvédelmi szervek adatigényléseire meglehetősen hiányosan, az átláthatósági jelentések szerint a megkeresések 48%-a esetén jár el. Az erre vonatkozó adatokat is azonban csak magától a cégektől kaphatjuk, így azok teljessége kapcsán jogosan merülnek fel aggályok.⁷⁶

„A Magyarországon működő internetes szolgáltatók tapasztalatai alapján mind a rendőrségi adatkérések, mind a médiafelügyeleti eljárások, majd az ezek alapján történő érdemi adatszolgáltatások és beavatkozások száma lényegesen magasabb annál, amit a Facebook adatai mutatnak, így teljesen jogosnak tűnik a politikusok mellett a gyakorló rendvédelmi szakemberek csendben elsóhajtott panasza: ki hatalmazta fel a Facebookot arra, hogy eldönthessék, mit tesznek és mit nem tesznek a magyar állampolgárok adataival?” - Krasznay Csaba⁷⁷

⁷⁴ Wessenauer Veszna: *Átláthatóság, társadalmi igazságosság és emberi jogok - szempontok a digitális platformok szabályozásához*, (politicalcapital.hu), 2021.07.22., https://politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2826

⁷⁵ Glenn S. Gerstell: *The National-Security Case for Fixing Social Media*, New Yorker, 2020.11.13. <https://www.newyorker.com/tech/annals-of-technology/the-national-security-case-for-fixing-social-media>

⁷⁶ Krasznay Csaba: *A közösségi média szabályozása nemzetbiztonsági szemszögből*, (politicalcapital.hu), 2021.09.19., https://www.politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2857

⁷⁷ Uo.

A közösségimédia-szabályozás helyzete 2021-ben

Egy lépés előre, kettő hátra: A magyar szabályozástervezet

Varga Judit igazságügyi miniszter 2021. januárban posztolta, hogy mivel „a keresztény, konzervatív, jobboldali véleményeket a Facebook is úgy korlátozza, hogy csökkenti azok elérését” ezért megfontolandó, hogy az uniós szabályozás előtt lépéseket tegyenek a „rendszerszintű visszaélésekkel” szemben.⁷⁸

Néhány nappal később, január 19-én Rigó Csabával, a Gazdasági Versenyhivatal elnökével egyeztetett a nemzetközi digitális vállalatok visszas kereskedelmi gyakorlatáról. A megbeszélésen a GVH elnöke átadta a Versenyhivatal javaslatait a techcégek szabályozásával kapcsolatban. A miniszter szerint a véleménynyilvánítás szabadsága mellett a tisztességes versenyt és a fogyasztói jogok teljes körű érvényesülését is biztosítani kell a virtuális világban.⁷⁹ A GVH elnöke szerint ezt a kérdést nem uniós, hanem tagállami szinten szükséges rendezni, és Magyarországon a GVH-nak is feladata jogsérelem esetén szankcionálni ezeket az óriásvállalatokat.⁸⁰ Ezt korábban meg is tette a Facebook esetében, amikor a GVH 1,2 milliárd forintra büntette a céget a fogyasztók megtévesztése miatt⁸¹ (ezt a döntést végül a Kúria megsemmisítette).⁸²

A Facebook szabályozásának ötlete a kormányzat részéről egyébként nem újkeletű, hiszen az Igazságügyi Minisztériumban már 2020 tavaszán létrejött a Digitális Szabadság Bizottság, amely a transznacionális technológiai cégek átláthatóvá tételével foglalkozik.⁸³ A DSZB ülésein többek között részt vesz a GVH, az NMHH, a NAIH és az OBH elnöke is.⁸⁴ Péterfalvi Attila, a NAIH elnöke új jogszabályok és hatósági eljárások megalkotására tett javaslatot már a DSZB 2020. augusztusi ülésén is, és a GVH elnökével közösen jogszabályalkotás kezdeményezését javasolta az Igazságügyi Minisztériumnak.⁸⁵

A szankcionálási és szabályozási lehetőségek megvitatása érdekében Varga Judit 2021. január 26-ra összehívta a Digitális Szabadság Bizottság rendkívüli ülését is.

⁷⁸ Magyarország Kormánya: Varga Judit összehívta a Digitális Szabadság Bizottság rendkívüli ülését, (kormany.hu), 2021.01.17., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-osszehivta-a-digitalis-szabadsag-bizottsag-rendkivuli-uleset>

⁷⁹ Magyarország Kormánya: A Gazdasági Versenyhivatal elnökével egyeztetett Varga Judit, (kormany.hu), 2021.01.20. <https://kormany.hu/hirek/a-gazdasagi-versenyhivatal-elnokevel-egyeztett-varga-judit>

⁸⁰GVH Elnökével készült interjú, Inforádiaó, 2021.01.21., https://www.gvh.hu/pfile/file?path=/sajtoszoba/interjuk/Elnoki_interju_Inforadio_2021_01_21&inline=true

⁸¹ Szabó Anna: GVH-elnök: Önként és időben fizette be a gigabírságot a Facebook és a Booking.com (novekedes.hu), 2020.06.10., <https://novekedes.hu/interju/gvh-elnok-onkent-es-idoben-fizette-be-a-gigabirsagot-a-facebook-es-a-booking-com>

⁸² Borsi Gergely: Döntött a Kúria: ingyenes a Facebook, Index.hu, 2021.11.22. <https://index.hu/gazdasag/2021/11/22/dontott-a-kuria-ingyenes-a-facebook/>

⁸³ Nyusztay Máté: Varga Judit cenzúrárt kiáltott, a Facebook cáfol – de vajon hihetünk-e a véletlenekben?, hvg.hu, 2020.12.17., https://hvg.hu/itthon/20201217_Varga_Judit_kontra_Facebook_cenzura

⁸⁴ Digitális Szabadság Bizottság: A véleménynyilvánítás szabadságának védelmi irányai a digitális térben online ülés jegyzőkönyv, 2021.01.26., <https://digitalisszabadsag.kormany.hu/jegyzokonyv-2021-01-26>

⁸⁵ Digitális Szabadság Bizottság: „Adatvédelem a közösségi médiában” ülés jegyzőkönyv, 2020.07.14., <https://digitalisszabadsag.kormany.hu/jegyzokonyv-2020-07-14>

„Az elmúlt hónapok eseményei egyértelműen azt mutatják, hogy az online platformok átláthatatlan pszeudo-szabályrendszerük alapján megpróbálnak egy kvázi állami szerepkört betölteni, amely során önkényesen cenzúrával sértik az állampolgárok véleménynyilvánításának szabadságát. E jogellenes gyakorlattal szemben pedig meg kell védeni a magyar embereket, amelynek eszköze egy olyan keret kialakítása lehet, amely átlátható és ellenőrizhető működést követel meg a hazánkban működő nagy technológiai vállalatoktól. (...) Magyarország előreláthatólag tavasszal kíván benyújtani hasonló törvénytervezetet.” - Varga Judit, 2021. január 26.⁸⁶

Az ülésen a GVH elnöke is hangsúlyozta, hogy minél hamarabb és tagállami szinten szükséges szabályozni a techcégeket. Az elnök szerint a nagy techcégek nem lehetnek a szólásszabadság bírái, valamint a működésüket átláthatóbbá kell tenni, ugyanis sem a tartalommoderálási szabályzat, sem az adatvédelmi tájékoztató nem nyújt elégséges és átlátható tájékoztatást. *„Európai kutatások mutatják ugyanis, hogy a felhasználók 2/3-a elfogadja, hogy ingyenesen használják személyes adataikat az online platformok, de nem elégedettek azzal, ahogyan ezt a nagy techcégek végzik.”*

A digitális károkozással kapcsolatban a miniszter megjegyezte, hogy számos esetben a fiókok korlátozása vagy törlése kimutatható anyagi kárral jár, és így *„egy vállalkozás jövedelmét is hátrányosan befolyásolhatja egy ilyen online platform által hozott döntés, ezért megfontolandó a közművekhez hasonló fokozottabb felelősségi alakzat.”⁸⁷*

„Dr. Péterfalvi Attila hangsúlyozta, hogy a GDPR alapján az ír adatvédelmi hatóság jár el az online platformok által elkövetett jogellenes adatkezeléssel összefüggő ügyekben. (...) Az eddigi tapasztalatai alapján elmondható az is sajnos, hogy az online platformok az ír adatvédelmi hatósággal nem működnek együtt.”⁸⁸

„A videómegosztó platformok 2020 óta a médiaszabályozás alá, és így az NMHH hatáskörébe tartoznak. Az influenszerek tevékenységével kapcsolatban pedig elmondható, hogy amennyiben bizonyos feltételeknek megfelelnek, akkor azok lekérhető médiaszolgáltatásnak minősülnek, azaz a jelenlegi médiaszabályozás hatálya alá tartozik tevékenységük.”⁸⁹

Az ülésen többször is szóba kerültek a jelenlegi és készülő uniós szabályozások. A jelenlegi irányelveknek megfelelés fontos szempont volt a téma megvitatása kapcsán, felmerültek azonban aggályok a leendő, átfogó uniós szabályozás - Digital Service Act (DSA) - minősége és elkészülésének tempója kapcsán. A megbeszélés résztvevői közül többen is a minél előbbi nemzeti szabályozás létrehozását sürgették, nem várva az uniós szabályozásra.

⁸⁶ Digitális Szabadság Bizottság: *A véleménynyilvánítás szabadságának védelmi irányai a digitális térben online ülés jegyzőkönyv*, 2021.01.26., <https://digitalisszabadsag.kormany.hu/jegyzokonyv-2021-01-26>

⁸⁷ Uo.

⁸⁸ Uo.

⁸⁹ Dr. Nyakas Levente, NMHH, Uo.

A Fidesz, illetve a magyar kormány mellett a Momentum is javaslatot tett a technológiai cégek szabályozására, 2021 februárjában.⁹⁰ Donáth Anna EP-képviselő szerint a nagy techcégek által nyújtott szolgáltatásokról kijelenthető, hogy „gyakorlatilag közszolgáltatások”, hiszen azok alapvetően befolyásolják a demokratikus folyamatokat. A techcégek szabályozását pedig vizsgálni kell több oldalról is: a versenyjog, az adatgazdálkodás, a szólásszabadság és az átláthatóság oldaláról is.⁹¹⁹²

Donáth Anna kizárólag az uniós szintű szabályozásban lát lehetőséget, ezért többek között levelet is írt februárban az Európai Bizottságnak, amelyben figyelmeztette az uniós csúcsszervezet annak a veszélyeire, ha egy az Orbán-kormányhoz hasonló kormányzat kívánja szabályozni az óriásplatformok működését. A képviselő szerint „*az elnyomást és az igazságtalanságot fenntartó, elfoglalt hatóságok helyett, európai szervezeteknek kell ellenőrizni a szólás és véleményszabadságot a Facebookon.*” A nemzeti szabályozással járó központosított cenzúra lehetőségét kizárni szándékozva uniós szinten szabályozná a kérdést.⁹³ Donáth Anna már csak azért is aggódik a magyar nemzeti szabályozás és a cenzúra miatt, hiszen őt idézve „*a kormánypártok sorra vásárolták fel, alakították propagandagéppé vagy zártatták be a független médiát, a Facebook a szabad nyilvánosság egyik utolsó szeletévé vált Magyarországon.*” A jelenlegi uniós javaslattal szemben nem tagállami, hanem uniós hatáskörbe emelné a tartalommoderálással (letiltásokkal) kapcsolatos fellebbezések kezelését. „*Az óriásplatformokon a szólásszabadságot nem cégeknek és autoriter nemzetállamok hatóságainak, hanem európai szervezeteknek, illetve bíróságoknak kell szabályoznia és betartatnia. Célom, hogy minden törlés ellen tiltakozni lehessen európai hatóságnál, minden felfüggesztés perelhető legyen bíróságon.*”⁹⁴

Varga Judit 2021. február 12-én már üdvözölte a Facebook által befizetett 3,8 milliárd forintnyi reklámadót, fontos és jó iránynak nevezte azt. A miniszter reményeit fejezte ki, hogy a techcégek elkötelezték magukat a törvényes működés mellett. Emellett azonban továbbra is folytatják a részvételt az uniós szintű szabályozás előkészítésében, de a tervezett magyar szabályozásról nem tesz említést.⁹⁵ Donáth ezen a ponton azért kritizálta a minisztert, mert Varga ugyan ünnepli, hogy a Facebook adót fizet, Magyarország egyáltalán mégsem él azzal a szerzői jogokról elfogadott uniós irányelvvel, amely lehetőséget nyújtana a magyar médiacégeknek, hogy pénzt kapjanak a Facebookon - és más óriásplatformokon - megjelenő tartalmaik után.⁹⁶

⁹⁰ Momentum Mozgalom: *Mit kezdünk a Facebookkal?*, 2021.02.16., <https://momentum.hu/mit-kezdjunk-a-facebookkal/>

⁹¹ Dercsényi Dávid: *Donáth Anna: A Fidesz uralni akarja a Facebookot, mi szabályozni*, Azonnali.hu, 2021.02.10., https://azonnali.hu/cikk/20210210_donath-anna-nem-akarjuk-bedonteni-a-facebookot

⁹² Donáth Anna: *A Facebook fizessen minden felhasználójának*, Momentum Mozgalom, 2021.02.09., <https://momentum.hu/a-facebook-fizessen-minden-felhasznalojanak/>

⁹³ Media1: *Levélben fordult az Európai Bizottsághoz a Facebook-törvény miatt a Momentum*, 2021.02.26., [Levélben fordult az Európai Bizottsághoz a Facebook-törvény miatt a Momentum | Media1](https://www.media1.hu/2021/02/26/levelben-fordult-az-europai-bizottsaghoz-a-facebook-torveny-miatt-a-momentum)

⁹⁴ Tokodi Nóra: *Donáth Anna: „2022-től remélhetőleg nem Varga Judit lesz az igazságügyi miniszter” - Interjú* (contextus.hu), 2021.04.27., <https://contextus.hu/donath-anna-facebook-torveny-momentum-varga-judit/>

⁹⁵ Varga Judit: *Fontos és jó irányba tett lépés született a nagy technológiai cégekkel történő törvényes és rendezett együttműködésben!*, Facebook, 2021.02.12., <https://www.facebook.com/VargaJuditMinisterofJustice/posts/4118408784844713>

⁹⁶ Donáth Anna: *180 fokos fordulatot vett a kormány a Facebook elleni keménykedésben*, hvg360, 2021.03.07., https://hvg.hu/360/20210307_Donath_Anna_Ausztralia_Facebook_szabalyozas_magyar_kormany

[Azóta június 7-ig minden tagállam köteles volt átültetni a szabályozást a saját jogrendjébe, azonban továbbra sincsenek hírek arról, hogy hazai szinten alkalmaznák is. Mindez eddig az Unióban csak Franciaországban történt meg, ahol a Google és a francia kiadóvállalatok egyik lobbiszervezete megegyezett annak a részleteiről, miként fizet majd egy szerzői jogi megállapodás keretei között az internetes óriás az általa felhasznált online tartalomért. Ez a megállapodás azonban egyelőre szünetel a francia versenyhivatal ellenőrzése miatt.]⁹⁷⁹⁸

Néhány nappal később Varga Judit az ausztrál szabályozás fejleményeivel kapcsolatban az írta, hogy Ausztráliában „megbukott a Momentum és a baloldali ellenzék ötlete”, mert a Facebook inkább letiltja a híreket a hírfolyamban, annak érdekében, hogy elkerüljék a szabályozásból következő bírságot. Kiemelte, hogy míg az ellenzék az ausztrál modellt akarja átültetni európai szintre, addig az Igazságügyi Minisztérium tovább dolgozik a problémák megoldásán.⁹⁹

Március 5-én a miniszter a belső piacért felelős uniós biztossal, Thierry Bretonnal egyeztetett a készülő európai uniós szabályozásról.¹⁰⁰ Emellett bejelentette, hogy a hónapban találkozik a Google magyarországi vezetőjével és hasonló megbeszéléseket kezdeményez a Facebook és más nagy technológiai cégek vezetőivel is.¹⁰¹ Egy későbbi videóban egy kérdésre válaszolva a miniszter elmondta, hogy Thierry Breton arra kérte a magyar kormányt, hogy ne szaladjanak előre a nemzeti szabályozással, várják meg az egységes uniós szabályozást. A miniszter szerint a magyar kormány partner ebben.¹⁰²

2021. március 25-én Varga Judit találkozott a Google magyarországi vezetőjével, hogy megvitassák a készülő európai uniós Big Tech-szabályozást és a magyar állam által támasztott elvárásokat. „A többi európai országhoz hasonlóan, Magyarországon sem állít más elvárást a nagy technológiai cégekkel szemben, mint a törvényes, átlátható és ellenőrizhető működést. Semmi mást, mint ami a többi cégre, nagyvállalatra vagy kisvállalkozóra is vonatkozik.”¹⁰³

⁹⁷ Mathieu Rosemain: *Exclusive: Google's \$76 million deal with French publishers leaves many outlets infuriated*, Reuters, 2021.02.12., [Exclusive: Google's \\$76 million deal with French publishers leaves many outlets infuriated | Reuters](#)

⁹⁸ Hvg.hu: *A Google hajlandó fizetni az online tartalomért - egyelőre csak Franciaországban*, 2021.01.23., https://hvg.hu/gazdasag/20210123_A_Google_hajlando_fizetni_az_online_tartalomert_egyelorecsak_Franciaorszagban

⁹⁹ Varga Judit: *Ausztráliában már megbukott a Momentum és a baloldali ellenzék ötlete. Az országban a Facebook inkább letiltja a napi híreket, hogy elkerüljék a fizetendő bírságot.*, 2021.02.18., https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=4134337509918507&id=2024678420884437

¹⁰⁰ Magyarország Kormánya: *Varga Judit egyeztetni fog a Google vezetőivel*, (kormany.hu), 2021.03.05., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-egyeztetni-fog-a-google-vezetoivel>

¹⁰¹ Magyarország Kormánya: *Varga Judit megbeszélést folytatott a Google magyarországi vezetőivel* (kormany.hu), 2021.03.25. <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-megbeszelest-folytatott-a-google-magyarorszag-i-vezetoivel>

¹⁰² Varga Judit: *Q&A videó*, Facebook, 2021.03.28. <https://www.facebook.com/watch/?v=286227556485293>

¹⁰³ Magyarország Kormánya: *Varga Judit megbeszélést folytatott a Google magyarországi vezetőivel* (kormany.hu), 2021.03.25. <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-megbeszelest-folytatott-a-google-magyarorszag-i-vezetoivel>

Az Európai Bizottsággal és a Google-lel való tárgyalás után a kormányzat csendben elállt az óriásplatformok önálló szabályozásának tervétől. Sajtóértesülések szerint azonban nem arról van szó, hogy a kormányzat teljesen felhagyott volna a szabályozással, hanem megvárják, hogy sikerül-e uniós szinten megoldani a kérdést. Ez pedig jó eséllyel azt jelenti, hogy a 2022-es országgyűlési választásokig nem készül el az idén tavaszra ígért törvénytervezet.¹⁰⁴

2021. április 13-án az igazságügyi miniszter egy beszélgetés során kiemelte: Magyarország megvárja a készülő uniós szabályozást, és utána dolgozza ki a terület nemzeti szabályait. Varga Judit úgy vélekedett, jó az az irány, amelyet az Európai Bizottság képvisel az általános jogállamisági garanciákról, jogorvoslati eljárásokról és a joghatóság létrehozásáról.¹⁰⁵

Donáth Anna szerint a kormánynak azért is szimpatikus a Bizottság által felvázolt szabályozás, mert az a tervek szerint a nemzeti hatóságok kezében hagyná a tartalommoderálással (letiltásokkal) kapcsolatos fellebbezések kezelését.¹⁰⁶

Magyarországon ez a Médiatanácsot jelenti, amely formálisan egy a kormánytól függetlenül működő önálló közigazgatási szerv, az NMHH része, de a gyakorlatban tagjainak függetlensége erősen megkérdőjelezhető, hiszen kizárólag a kormánypártok – pontosabban a Fidesz- által kinevezett tagokból áll.¹⁰⁷ A testület elnökét és négy tagját az Országgyűlés választja meg kilenc évre, a jelenlévő képviselők kétharmadának szavazatával.¹⁰⁸ A Médiatanácsot 2010-es felállítása óta számos kritika érte mind belföldön¹⁰⁹, mind külföldön.¹¹⁰ A kritikusok többek között a szervezet tagjainak kiválasztásának folyamatát, a működés kapcsán az elfogulatlanság és az átláthatóság hiányát említik a döntéseikben.¹¹¹

2021. június 21-én Varga Judit a „Párbeszéd Európa jövőjéről: egy digitális Európai Unió építése” címmel megrendezett nemzetközi konferencián beszélt a digitális tér szabályozásának fontosságáról.¹¹² Magyarországon a Digitális Szabadság Bizottság dolgozott ki egy Fehér könyvet, amely körüljárja a szükséges szabályozással kapcsolatos kérdéseket és problémákat. Varga azonban hangsúlyozta, hogy az országoknak önállóan nehéz szabályozni ezt a területet, ezért „határozott európai fellépésre van szükség, de ahol

¹⁰⁴ Fábrián Tamás: *A kormány egyelőre mégsem nyúl hozzá a Facebookhoz*, Telex.hu, 2021.04.13., <https://telex.hu/belfold/2021/04/13/facebook-fidesz-szabalyozas-europai-unio>

¹⁰⁵ Varga Judit: *Az átláthatóságot és a jogállamot kell számon kérni a techóriásokon* (kormany.hu), 2021.04.13., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-az-atlathatosagot-es-a-jogallamot-kell-szamon-kerni-a-techoriasokon>

¹⁰⁶ Tokodi Nóra: *Donáth Anna: „2022-től remélhetőleg nem Varga Judit lesz az igazságügyi miniszter” - Interjú* (contextus.hu), 2021.04.27., <https://contextus.hu/donath-anna-facebook-torveny-momentum-varga-judit/>

¹⁰⁷ Népszava: *Megint meghekkelte a Médiatanácsot a Fidesz* (nepszava.hu), 2019.12.02., https://nepszava.hu/3059155_megint-meghekkelte-a-mediatanacsot-a-fidesz

¹⁰⁸ Médiatanács, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, <https://nmhh.hu/mediatanacs>

¹⁰⁹ Jandó Zoltán: *Heteken belül erőből döntheti el a Fidesz, hogy kik felügyeljék a médiát*, G7.hu, 2019.11.28., <https://g7.hu/kozelet/20191128/heteken-belul-erobol-dontheti-el-a-fidesz-hogy-kik-felugyeljek-a-mediat/>

¹¹⁰ *Memorandum on freedom of expression and media freedom in Hungary*, Európa Tanács, 2021 <https://rm.coe.int/memorandum-on-freedom-of-expression-and-media-freedom-in-hungary/1680a1e67e>

¹¹¹ Szalay Dániel: *Törvénytörően elfedi furcsa ügyét a Karas Monika vezette médiahatóság*, Media1, 2021.03.02., <https://media1.hu/2021/03/02/karas-monika-mediatanacs-informacioszabadsag-jogallamisag/>

¹¹² Magyarország Kormánya: *Varga Judit: az online térben is meg kell védeni az emberek jogait*, (kormany.hu), 2021.06.21., <https://kormany.hu/hirek/varga-judit-az-online-terben-is-meg-kell-vedeni-az-emberek-jogait>

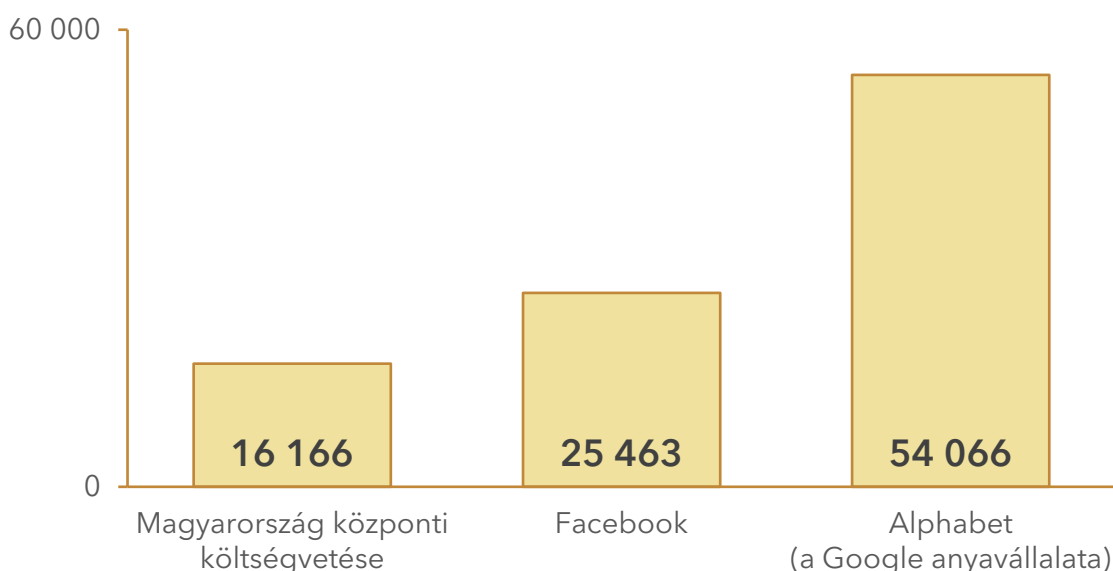
lehet, ott a nemzeti szabályozásnak is helye van.” A miniszter kihangsúlyozta, hogy „az országoknak nehéz egyedül szabályozniuk ezt a területet, határozott európai fellépésre van szükség, de ahol lehet, ott a nemzeti szabályozásnak is helye van”.¹¹³

A szabályozást a kihívások és a platformok működésének transznacionális jellege miatt érdemes az államok közösségének meghozni, legalábbis megegyezni azok minimumkövetelményeiről. Erre jelenleg az Európai Unió szintjén van lehetőség - ahol már van is erre benyújtott rendelettervezet -, de érdemes legalább az Egyesült Államokkal és más demokratikus országokkal harmonizálni ezeket a szabályokat.

A kormány és a miniszter álláspontjának változása logikus, hiszen több szempontból sem lett volna praktikus az Unió előtt szabályozni a kérdést. Egyrészt a Digitális Szabadság Bizottság fehér könyvében leírt javaslatok nagyban hasonlítanak az Európai Bizottság javaslataihoz, emellett pedig egy Magyarországhoz hasonló kis országnak lényegesen kisebb az esélye sikerrel tárgyalni a technológiai óriásokkal, mint a 450 milliós Európai Uniónak.

A magyar központi költségvetés, a Facebook és az Alphabet 2020. évi bevétele

(milliárd Ft, forrás: Magyar Államkincstár, macrotrends.net)

Összehasonlításképp: a magyar központi költségvetés 2020-as bevétele 16 166 milliárd forint (54,4 milliárd dollár), miközben a Facebook 25 463 milliárd forintos (85,965 milliárd dolláros) bevételt termelt ugyanekkor.¹¹⁴ A Google anyavállalata, az Alphabet éves bevétele ugyanebben az évben 54 066 milliárd forint (182,527 dollár) volt.¹¹⁵

¹¹³ Uo.

¹¹⁴ MacroTrends: Facebook Revenue 2009-2021, <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/FB/meta-platforms/revenue>

Magyar Államkincstár: A központi alrendszer költségvetési mérlege (gov.hu), http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/koltsegvetes-informaciok/koltsegvetes_merleg_1/222/

¹¹⁵ MacroTrends: Alphabet Revenue 2006-2021, <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/GOOG/alphabet/revenue>

A TASZ szerint alapjogi és joghatósági szempontból is érdemes megvárni a közös uniós szabályozást, hiszen a nemzetközi jogból eredő kötelezettségek miatt az eltérő nemzeti szabályozások határokon átnyúló joghatósági vitákat eredményeznének. Ha a törvénycsomag nem illeszkedik az uniós jogba, akkor képtelen egységes keretet teremteni a felhasználók és a platformok számára. Ennek ellenére a TASZ kidolgozott egy minimum tartalmi követelményrendszert a magyar törvénytervezethez, hogyha a kormányzat mégis az önálló szabályozás mellett döntene.¹¹⁶

Az uniós jogszabálytervezetek: a DSA-csomag

Az Európai Unió húsz évvel ezelőtt alkotta meg a platformokat szabályozó Elektronikus kereskedelemről szóló irányelvét.¹¹⁷ Ez adja az alapvető jogi keretet az online szolgáltatásoknak az uniós belső piacon, az elmúlt 20 évben azonban olyan szereplők és szolgáltatások jelentek meg, amelyek az irányelv aktualizálását igénylik.

Az Európai Unió egy széleskörű intézkedéscsomag megalkotásán dolgozik, amelynek fő célja, hogy a 2020-2030 közötti „Európa digitális évtizedében” megerősödjön a biztonság, a felhasználók alapjogainak védelme, valamint az innováció, a növekedés és a versenyképesség. Az intézkedéscsomag elemei: a digitális piacok és szolgáltatások, a mesterséges intelligencia, európai adatstratégia, európai iparstratégia, nagy teljesítményű számítástechnika, kiberbiztonság, digitális készségek, a hálózati összekapcsoltság, valamint az európai digitális személyazonosság.

2019-ben az Európai Bizottság elindította a folyamatot az úgynevezett digitális szolgáltatásokról szóló törvénycsomag (Digital Services Act package) elfogadására, amelynek célja az online közvetítői szolgáltatásokra vonatkozó jelenlegi jogi keret korszerűsítése. A Bizottság a jogalkotási csomag előkészítése során az érdekeltek széles körével konzultált. Ezek az érdekeltek között szerepeltek a magánszektor, a digitális szolgáltatások felhasználói, a civil társadalmi szervezetek, a nemzeti hatóságok, a tudományos élet, a műszaki közösség, a nemzetközi szervezetek és a nagyközönség is.

Ennek a folyamatnak az eredményeként két új rendeletjavaslat, a Digitális szolgáltatásokról szóló törvényt (DSA) és a digitális piacokról szóló törvényt (DMA) nyújtott be a Bizottság 2020. december 15-én, azóta pedig az Európai Parlament és a tagállamok vizsgálják azokat rendes jogalkotási eljárás keretében. A Parlament szeretné az év végéig elfogadni a tervezetet, a többi uniós intézmény azonban ezt csak 2022 közepére teszi.¹¹⁸ A benyújtott DSA-csomag két jogszabálytervezete a következő: a digitális piacot szabályozó rendeletterv (DMA), illetve a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (DSA).

¹¹⁶ Állásfoglalás a közösségi média platformok szabályozásának minimum sztenderdjéről, TASZ, 2021.04.25. <https://tasz.hu/cikkek/facebook-torveny-nem-a-cenzurarol-hanem-az-atlathatosagrol-kell-szabalyozast-alkotni>

¹¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól („Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”) (HL L 178., 2000.7.17., 1. o.).

¹¹⁸ Clothilde Goujard: *Facebook faces wrath of EU lawmakers working on online content rules*, POLITICO, 2021.10.04., <https://www.politico.eu/article/facebook-faces-wrath-of-eu-lawmakers-working-on-online-content-rules/>

A digitális piacot szabályozó rendeleterv (DMA)

A DMA olyan szabályokat tartalmaz, amelyek a belső piacon a cégeket és a vásárlókat egymással összekötő ún. kapuőr platformokra vonatkoznak. A piacon ezek rendszerszintű szerepet betöltő digitális platformok, amelyek szűk keresztmetszetként és sok esetben szabályozóként működnek a vállalkozások és a fogyasztók között. Ez a néhány nagy platform ellenőrzi a legfontosabb digitális ökoszisztémákat.¹¹⁹ A javaslat ezért néhány „alapvető platformszolgáltatásra” korlátozódik, ahol az azonosított problémák a legnyilvánvalóbbak és szembeötlők:

- online közvetítő szolgáltatások;
- online keresőprogramok;
- online közösségi hálózati szolgáltatások;
- videómegosztóplatform-szolgáltatások;
- számfüggetlen személyközi hírközlési szolgáltatások;
- operációs rendszerek;
- felhőszolgáltatások;
- hirdetési szolgáltatások.

A digitális piacokat szabályozó jogi keret szerint egy online platform akkor tekintendő „*kapuőrnek*”, ha:

- **erős gazdasági pozícióval rendelkezik**, jelentős hatást gyakorol a belső piacra, és tevékenységét több uniós országban fejti ki;
- **erős közvetítői pozícióval rendelkezik**, ami azt jelenti, hogy kellően nagy számú fogyasztót és kereskedőt hoz kapcsolatba egymással;
- jól megalapozott és tartós piaci pozícióval rendelkezik (vagy fog rendelkezni) a piacon, tehát **helyzete hosszú távon szilárd**.¹²⁰

A szabályozó azt ígéri, hogy a DMA megtiltja, hogy ezen platformok tisztességtelen üzleti módszereket alkalmazzanak a tőlük függő kereskedőkkel és vásárlókkal szemben, és így jogtalan előnyökhöz jussanak. Emellett azonban szabadon fejleszthetnek új szolgáltatásokat és végezhetik tovább innovációs tevékenységüket.

Javasolt következmények jogszabálysértés esetén:

- a jogsértő vállalkozás teljes éves világpiaci forgalmának legfeljebb 10%-át kitevő **pénzbírság**;
- az átlagos napi bevétel 5%-áig terjedő **kényszerítő bírság**;
- **korrekciós intézkedések** – pl. a vállalkozás (vagy a cég egyes részeinek) elidegenítésére is irányulhatnak – amelyek arányosak a jogsértéssel.

¹¹⁹ Európai Bizottság: *Shaping Europe's digital future: The Digital Services Act package* (europa.eu), <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>

¹²⁰ Európai Bizottság: *A digitális piacokról szóló jogszabály: a tisztességes és nyitott digitális piacokért* (europa.eu), https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-markets-act-ensuring-fair-and-open-digital-markets_hu

A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály (DSA)

A digitális szolgáltatásokra – az online piacokra, közösségi oldalakra, tartalommegosztó platformokra, app store-okra és online utazási, valamint szálláskereső felületekre – vonatkozó jogi keret jelentősen javítaná a jogellenes tartalmak eltávolítására és a felhasználók alapvető jogainak – többek között a véleménynyilvánítás szabadságának – hatékony védelmére szolgáló mechanizmusokat. Ez a rendelet nem határozza meg az ilyen tartalmak, termékek vagy szolgáltatások jogellenes jellegét, amely az uniós jogból vagy az uniós jognak megfelelően a nemzeti jogból ered. A DSA hatálya alá tartozó szolgáltatók:

- hálózati infrastruktúrát kínáló **közvetítő szolgáltatások** (internethozzáférés-szolgáltatók, domainnév-regisztrátorok);
- **tárhelyszolgáltatások** (például felhőalapú és webhelyszolgáltatások, köztük online kereskedelemre szolgáló platformok, online piacok, appáruházak, közösségi gazdasági portálok és közösségimédia-felületek).

A jogszabály emellett megerősítené az online platformok közfelügyeletét, különösen azokat, amelyek látogatottsága az uniós lakosság körében meghaladja a 10%-ot. A megerősített felügyelet konkrétan a következőket jelenti:

- a **jogellenes online áruk, szolgáltatások vagy tartalmak elleni küzdelmet szolgáló intézkedések**, beleértve egy olyan mechanizmust, amely lehetővé teszi a felhasználóknak, hogy megjelöljék az ilyen tartalmakat, a platformoknak pedig, hogy együttműködjenek a „megbízható bejelentőkkel”;
- **új szabályok az online piacok üzleti felhasználóinak nyomon követhetőségére**, amelyek elősegítik a jogellenes áruk értékesítőinek felkutatását;
- **hatékony biztosítékok a felhasználóknak**, beleértve annak a lehetőségét is, hogy adott esetben vitathassák a platformok tartalommoderáló döntéseit;
- **intézkedések**, melyek javítják az **online platformok működésének**, egyebek mellett az ajánlórendszerek algoritmusainak **átláthatóságát**;
- a **nagyon nagy platformok kötelezettsége** arra, hogy a rendszereikkel való visszaélés megelőzése érdekében kockázatalapú intézkedéseket hozzanak és gondoskodjanak kockázatkezelési eljárásaik független ellenőrzéséről;
- **hozzáférés biztosítása** a kutatóknak a legnagyobb platformok fő adataihoz, hogy tanulmányozhassák, hogyan alakulnak ki a kiberkockázatok;
- **az online tér összetettségének megfelelő felügyeleti struktúra**, melyet a tagállamok a digitális szolgáltatások új európai testületének támogatásával hoznak létre; a nagyon nagy platformok fokozott felügyelete és az ezzel kapcsolatos jogérvényesítés pedig a Bizottság feladata lesz.¹²¹

¹²¹ Európai Bizottság: *A digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály: biztonság és elszámoltathatóság az online környezetben* (europa.eu), https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act-ensuring-safe-and-accountable-online-environment_hu

Az előzetes társadalmi egyeztetés alapján általános egyetértés uralkodik az érdekelt felek között azzal kapcsolatban, hogy a „káros” (a még nem vagy legalábbis nem feltétlenül jogellenes) tartalmat nem kell meghatározni a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályban, és ne vonatkozzanak rájuk eltávolítási kötelezettségek, mert ez kényes terület, és súlyos következményekkel jár a véleménynyilvánítás szabadságának védelme tekintetében. A válaszadók többsége az egységesített uniós felügyeleti szerv mellett foglal állást.

„A DSA kulcsfontosságú intézkedés, és ha módosított formában is, de várhatóan jövőre hatályba fog lépni. Az átláthatósági intézkedései kiválóak, és jelentősen javítani fogják a közösségimédia-vállalatok gyakorlatát. A jogellenes anyagokért való felelősségre vonás javított rendszere éppen a megfelelő eszköz, mivel megköveteli a vállalatoktól, hogy a jogellenességről szóló, megfelelően megalapozott bejelentés kézhezvételét követően haladéktalanul cselekedjenek, különben elveszítik a jogellenes tartalomért való felelősség alóli mentességüket.” - Mark MacCarthy¹²²

Ennek ellenére több kritika is érkezett a jogszabálytervezetekkel kapcsolatban.¹²³ Több civil szervezet is aggodalmát fejezte ki, hogy a tervezet túl nagy teret enged a platformoknak a tartalmak jogszerűségének elbírálásában, ami további automatikus tartalomszűrést eredményezhet.¹²⁴ A részletekből fog az is kiderülni, hogy a platformokon végzett auditok során az ellenőrök mekkora hozzáférést fognak kapni, illetve, hogy ki fogja vizsgálni az ellenőrök alkalmasságát és pártatlanságát az audit előtt. A jogszabályok végrehajtásának módja tehát kulcskérdés.

„Jelenlegi formájában a kormányzati szabályozóknak túl széles hatáskört biztosít, hogy a közösségimédia-vállalkozásokat a törvényt nem sértő, de káros tartalmak elleni fellépésre ösztökéljék. Úgy látom, ez közel áll ahhoz, hogy a közösségimédia-vállalatok megítélését a szabályozó hatóságok döntésével helyettesítse, és valójában eltörli a különbséget a jogellenes, illetve a káros, de jogszerű anyagok között. Gyanítom, a végleges változatban ez még változni fog.” - Mark MacCarthy¹²⁵

Az uniós jogalkotás a digitális szolgáltatásokról (DSA) és piacról (DMA) szóló jogszabálytervezetekkel megítélésünk szerint a helyes úton halad a kérdések többségében – így az átláthatóság, a differenciált felelősség, és a többszintű auditálás –, így egy valóban átfogó és modern jogszabályi környezet kialakításához járulhat hozzá. Emellett azonban van néhány kérdéses pont – legfőképpen a kormányzati szabályozók és a káros, de nem jogellenes tartalmak kapcsán –, ahol a tagállami és vállalati lobbizás veszélye fenyegeti a „helyes út” megtalálását.

¹²² Mark MacCarthy: *A szabályozatlan közösségi média korszaka a végéhez ért*, (politicalcapital.hu), 2021.10.12., https://www.politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2875

¹²³ Friederike Reinhold: *The DSA proposal is a good start. Now policymakers must ensure that it has teeth*, AlgorithmWatch, 2020.12.16., <https://algorithmwatch.org/en/dsa-response/>

¹²⁴ Uo.

¹²⁵ Mark MacCarthy: *A szabályozatlan közösségi média korszaka a végéhez ért*, (politicalcapital.hu), 2021.10.12., https://www.politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2875

Thierry Breton, belső piacért felelős uniós biztos a Facebookot érintő botrányt követően azon aggodalmát hangsúlyozta, hogy ugyan az Európai Bizottság által benyújtott jogszabálytervezet jó irány, de a nagy techvállalatok lobbijereje képes lehet a tartalommoderálási szabályokat felvizezni a jogalkotás következő szakaszában. „Tudjuk, hogy a brüsszeli technológiai lobbik nagyon aktívak az európai parlamenti képviselők és a Tanács tagjai felé” - vázolta fel aggodalmait az uniós biztos.^{126 127}

A vállalati lobbik a jogszabály hatályát kívánja csökkenteni és az abból következő bevételkiesést minimalizálni, tehát a szabályozás mérséklésében és korlátok közé szorításában érdekeltek.¹²⁸ Ezzel szemben egyes kormányok a téma biztonságiasítását és a közhangulatot kihasználva a nemzeti hatóságok befolyását szeretnék kiszélesíteni, hogy minél aktívabban beleszólhassanak a platformok tartalommoderálással kapcsolatos döntéseibe.

Az uniós jogszabálynak, amennyire lehet, korlátoznia kell az állam beleszólását a platformok tartalommoderálásába, emellett pedig köteleznie kell a vállalatokat a minél szélesebb átláthatóságra, valamint az emberi döntések alapján történő tartalommoderálásra.¹²⁹ Ezzel teremtve meg a digitális környezetet, ahol a vállalatok nem alul-, a kormányok pedig nem túlszabályozzák ezeket a közösségi platformokat.

Utóbbi azzal a veszéllyel jár, hogy az Uniót a tagállamok a szabályozó, normatív modell felől az aktívan beavatkozó modell, tehát az autoriter gyakorlatok irányába tolja. Ez nem azt jelenti, hogy a DSA jelen formájában az orosz vagy kínai modellt építené ki, az aktív állami monitorozás és tartalommoderálási döntésekbe való ad-hoc beleszólás azonban a biztonság iránti igény miatt könnyen egy sokkal kevésbé szabad internetet eredményezhet.

A civil társadalomnak jelenleg tehát az a feladata, hogy a nemzeti kormányokat és uniós szerveket olyan irányba tolják az uniós jogalkotás során, amelynek eredményeképp egy átfogó, de mérsékelt szabályozás születik, amely biztosítja az egyensúlyt a biztonság és az alapjogok védelme között.

¹²⁶ Clothilde Goujard: *Věra Jourová: Facebook whistleblower vindicates EU approach to Big Tech*, POLITICO, 2021.10.06., <https://www.politico.eu/article/jourova-facebook-whistleblower-vindicates-eu-approach-big-tech/>

¹²⁷ Javier Espinoza: *Internal Google document reveals campaign against EU lawmakers*, Financial Times (archive.vn), 2020.10.29., <https://archive.vn/q6hKn>

¹²⁸ Mark Scott & Laura Kayali: *Big guns and Zoom cliques: Inside Silicon Valley's digital lobbying playbook*, POLITICO, 2020.12.14. <https://www.politico.eu/article/europe-digital-lobbying-platforms/>

¹²⁹ Ellery Roberts Biddle & Jie Zhang: *Moving fast and breaking us all: Big Tech's unaccountable algorithms*, Ranking Digital Rights, 2021, <https://rankingdigitalrights.org/index2020/spotlights/unaccountable-algorithms>

Mellékletek

Esettanulmányok: Demokratikus és autoriter szabályozási gyakorlatok

Németország

Németország volt az első olyan európai állam, amely kísérletet tett globális digitális platformok szabályozására. A német törvényhozás 2017-ben megszavazta a Hálózati Végrehajtási Törvényt (NetzDG), aminek célja a gyűlölet-bűncselekményekkel és más jogellenes tartalmakkal szembeni gyorsabb és hatékonyabb panaszkezelés kialakítása, valamint a büntető törvénykönyv szabályainak érvényesítése az online térben. A törvény részletesen ismerteti az önszabályozás követelményeit, aminek értelmében a szolgáltatók kötelesek 24 órán belül korlátozni vagy eltávolítani a nyilvánvalóan jogsértő tartalmakat. Ha egy évben száznál több bejelentés érkezik jogellenes tartalomról, akkor a szolgáltató köteles átláthatósági jelentést is készíteni. A panaszkezelés ellenőrzését a Szövetségi Igazságügyi Hivatal végzi.¹³⁰

A jogszabály hatálya alá esnek azok a profitorientált internetes szolgáltatók, amelyek engedélyezik a nyilvános tartalmegosztást és legalább kétmillió Németországban regisztrált felhasználóval rendelkeznek.

A NetzDG tehát egy részleges tartalomszabályozásnak tekinthető, amely ugyan mintaként szolgál a későbbi német, uniós és nemzetközi jogalkotáshoz, azonban a hatása is korlátozott volt. A kritikusok szerint a gyűlöletbeszéd gyakorisága érdemben nem csökkent a törvény hatálybalépését követően sem, viszont a korábbi félelmekkel szemben a szabályozás nem vezetett automatikus cenzúrához és túlszabályozáshoz sem. A szövetségi kormány jelentése szerint a panasszal érintett tartalmakat 20 százalékát törölték átlagosan.¹³¹

Franciaország

A francia jogalkotók a német szabályozást vették alapul, amikor javaslatot nyújtottak be a francia törvényhozásnak. A javaslat még a német szabályozásnál is szigorúbb részeket tartalmazott, különösen a terrorizmussal és gyermekpornográf tartalmakkal kapcsolatban, amelyeket egy órán belül kellett volna eltávolítani az internetes platformoknak és keresőmotoroknak. A francia törvényhozás két háza között feloldhatatlan vita alakult ki, ezért végül előzetes normakontrollt kértek az Alkotmányjogi Tanácstól. Az alsóház ugyan elfogadta 2020. májusában a javaslatot, azonban az elfogadott szabályozás számos pontja alkotmányellenesnek bizonyult a normakontroll követően. Az egy és 24 órán belüli törlésre kötelező részek ennek köszönhetően kikerültek a szabályozásból, mivel azok túlzott cenzúrára ösztönözték volna a szolgáltatókat, sértve ezzel a szólásszabadságot.

¹³⁰ Simsa Tünde: *A közösségi média és az online platformok szabályozása az Európai Unióban: Elemzés az országgyűlési képviselők részére*, Országgyűlés Hivatala, 2021.05.05.
<https://www.parlament.hu/documents/10181/39255330/Elemzes+2021+kozossegi+media+szabalyozasa.pdf/330bfe76-0728-9083-7dcc-c9451c03f653?t=1623391869700>

¹³¹ dr. Gyekiczky Tamás: *Jogrendszerek a Digitális Társadalomban*, jogaszvilag.hu, 2020.04.10.
https://jogaszvilag.hu/vilagjogasz/jogrendszerek-a-digitalis-tarsadalomban-viii/#_ftn11

A szabályozás módosított változata így 2020. július elején léphetett hatályba, megnyitva a lehetőséget az online zaklatással foglalkozó speciális bíróság felállítására, illetve egy az online tartalmakat monitorozó elemző intézmény kialakítására.

A tartalomszabályozás mellett az adóelkerülés ellen is fel kíván lépni a francia kormányzat. 2019-ben bevezették a digitális szolgáltatási adót, amely azon digitális vállalkozásokat célozza, amelyek éves világszintű összbevétele eléri a 750 millió eurót és a Franciaországból származó bevétele pedig a 25 millió eurót. Az adó kétféle szolgáltatásra terjed ki: az egyik a kapcsolattartást lehetővé tevő digitális felületek, a másik pedig a felhasználói adatokra támaszkodó hirdetési szolgáltatások. A fenti feltételeknek megfelelő vállalatoknak a Franciaországban teljesített digitális szolgáltatásokból származó bevételek után 3 százalékot kell adózniuk. A francia szabályozás tehát a magas árbevételű digitális vállalatokat célozza.¹³² Az Európai Bizottság javaslataira épülő, de annál szigorúbb adó bevezetése azonban diplomáciai konfliktust és vámháborút okozott az Egyesült Államokkal, az „önkényes és túlzó francia digitális adó miatt”.¹³³ Franciaország abban az esetben hajlandó eltörölni a nemzeti digitális adót, ha helyette egy nemzetközi adómegállapodás lép életbe az OECD keretében.¹³⁴

Franciaország emellett az Unióban elsőként kezdte el használni az uniós szerzői jogi irányelvet, amelynek keretében kötelezte a Google-t, hogy állapodjon meg a francia médiaszereplőkkel és kiadókkal az általa felhasznált tartalmakból származó bevételekről. 2021 elején a Google megállapodást ért el a francia kiadóvállalatok lobbiszervezetével (APIG), azonban a francia versenyhivatal februárban nyomozást indított rosszhiszemű tárgyalás gyanújával a Google ellen. A nyomozás miatt a megállapodást szüneteltetni kellett és végül a versenyhivatal 500 millió euróra büntette a Google-t „rosszhiszemű tárgyalás” miatt. A Google a francia bíróságokon fellebbez az ügyben, ugyanis véleményük szerint a büntetés túlzó és állításuk szerint jóhiszeműen jártak el.¹³⁵ Egy másik esetben pedig Google és a francia versenyhivatal megállapodott 220 millió eurós büntetésről és a cég reklámozási tevékenységének átalakításáról.¹³⁶

¹³² Toplenszki Zalán: *Vajon gazdasági háborút indít a digitális vállalkozások adóztatása?*, arsoni.hu, 2021.05.06., <https://arsboni.hu/vajon-gazdasagi-haborut-indit-a-digitalis-vallalkozasok-adoztatasa/>

¹³³ Elke Asen: *US Imposes Tariffs on French Goods Over Digital Tax Collection*, (taxfoundation.org), 2021.01.06., <https://taxfoundation.org/us-tariffs-on-french-goods-digital-tax-collection/>

¹³⁴ Giorgio Leali: *France to withdraw its digital tax the day global rules are in force*, POLITICO, 2021.01.06., <https://www.politico.eu/article/france-to-withdraw-its-digital-tax-the-day-international-rules-are-in-force/>

¹³⁵ Theo Wayt: *Google challenges \$591M French fine amid broader antitrust war*, (nypost.com), 2021.09.01., <https://nypost.com/2021/09/01/google-challenges-591m-french-fine-amid-broader-antitrust-war/> ; Charles Riley & Saskya Vandoorne: *Google fined \$270 million in France for unfair advertising practices*, CNN, 2021.07.13., <https://edition.cnn.com/2021/07/13/tech/france-google-fine-publishers/index.html>

¹³⁶ Hanna Ziady: *Google fined \$270 million in France for unfair advertising practices*, CNN, 2021.06.07., <https://edition.cnn.com/2021/06/07/tech/google-fine-france-antitrust/index.html>

Törökország

Törökországban az internet szabadsága már harmadik éve folyamatosan csökken. A vizsgált időszakban több száz weboldalt zároltak, egyes esetekben az új közösségi médiatörvény alapján. A kormányzó Igazság és Fejlődés Pártjával (AKP) vagy Recep Tayyip Erdoğan elnökkel szemben kritikusnak ítélt online tartalmakat eltávolították a honlapokról és a közösségi média platformokról, online aktivistákat, újságírókat és közösségi médiafelhasználókat pedig mind fizikailag, mind online zaklattak a közösségi médiában közzétett bejegyzéseik miatt. A hatóságok letartóztatták a Clubhouse online platform felhasználóit a Boğaziçi Egyetem diákjainak ellenállására válaszul, LMBT+ aktivistákat vettek célba online, és letartóztattak egy prominens ellenzéki párttisztviselőt, mert állítólag sértette az elnököt. Büntetőeljárásokat folytattak azok ellen, akik nemkívánatos kommenteket tettek közzé a közösségi médiában, és az online felügyelet, a zaklatás és a büntetőjogi szankciók fenyegetése hozzájárult ahhoz, hogy Törökországban az internetezők körében egyre inkább terjed az öncenzúra gyakorlata. A korlátozó törvények elterjedése tovább formalizálta a cenzúrát az országban. A médiafelügyelet függetlensége megkérdőjelezhető és gyakran használja a kormányzó párt az ellenzéki, kritikus hangok elhallgattatására.

A 2020. júliusi közösségi médiaszabályozási törvény arra kötelezi a napi egymillió felhasználót meghaladó közösségi médiavállalkozásokat, hogy helyi képviselővel rendelkező irodákat nyissanak az országban. 2020 decemberében a Facebookot, az Instagramot, a YouTube-ot, a Periscope-ot és a Twitteret 10 millió török líra (1,2 millió dollár) bírsággal sújtották, miután nem neveztek ki képviselőt. A YouTube, a Facebook és a Twitter decemberben, januárban, illetve márciusban nyitott helyi irodát, bár a vállalatok azt állították, hogy nem változtatnak a tartalom moderálására, átláthatóságára és közzétételére vonatkozó politikájukon.¹³⁷

¹³⁷ Freedom House: *Turkey: Freedom on the Net 2021 Country Report*, 2021, <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-net/2021>

Oroszország

Az orosz állam folyamatosan törekszik arra, hogy csökkentse a kitétséget a külföldi vállalatoknak és országoknak – különösen, ha az internetről van szó – és ennek az erőfeszítésnek a keretében többször is korlátozott, illetve szankcionált külföldi közösségi média platformokat az elmúlt években. 2019 óta pedig az internetes szuverenitás törvény értelmében az orosz médiafelügyelet (Roskomnadzor) számos új technikai és jogi eszközt kapott az internetes tevékenységek cenzúrájára, valamint kibertámadás esetén elméletben képesek az orosz „belső internetet” leválasztani a világnetről.¹³⁸ Az orosz hatóságok rendszeresen blokkolják az érzékeny politikai és társadalmi tartalmakhoz való hozzáférést az interneten. Különböző indokokra hivatkozva korlátozzák, illetve megpróbálják korlátozni a hozzáférést számos közösségi médiához és kommunikációs platformhoz.

A Google-t több alkalommal is megbírságotlák, legutóbb azért, mert nem Oroszországban tárolja a felhasználói adatokat, illetve mert nem távolított el jogsértő tartalmakat. A Facebookot szintén pénzbüntetéssel sújtották, míg a Twitterhez való hozzáférést márciusban korlátozták.¹³⁹ A Microsoft tulajdonában álló LinkedIn pedig immáron 5 éve ki van tiltva az országból.¹⁴⁰ Az orosz kormányhoz közvetlenül alárendelt médiafelügyelet gyakran fenyegeti kitiltással a cégeket, ha azon nem hajlandók az orosz jogszabályok szerint működni.

A Navalnijt támogató tüntetések során az orosz hatóságok korlátozták a mobilizálásra használt online tereket és letartóztatták a tüntetések szervezőit, de a korábbi gyakorlattól elrugaszkodva az internethez való hozzáférést nem korlátozták.

Az orosz törvényhozás 2021 nyarán elfogadott egy olyan jogszabályt, amely kötelezi a külföldi közösségi média platformokat üzemeltető cégeket, hogy hozzanak létre orosz leányvállalatot, vagy nyissanak helyi képviseletet. A törvény minden olyan platformra vonatkozik, amelynek napi közönsége eléri az 500 ezer főt és a jogszabályt megszegő vállalatokat többek között a reklámozástól is eltilthatják.¹⁴¹

Összeségében tehát a Kreml egy valódi ellenzék nélküli törvényhozással, széles hatáskörrel rendelkező hatóságokkal, alárendelt igazságszolgáltatással és ellenőrzött médiakörnyezettel képes közel teljes kontroll gyakorolni az orosz internet felett és érdemben befolyásolni a közösségi médiaplatformok oroszországi működését.

¹³⁸ Freedom House: Russia: Freedom on the Net 2021 Country Report, 2021, <https://freedomhouse.org/country/russia/freedom-net/2021>

¹³⁹ Euronews: Google fined €162,000 by Russia for failing to remove banned content, 2021.08.19., <https://www.euronews.com/2021/08/17/google-fined-162-000-by-russia-for-failing-to-remove-banned-content>

¹⁴⁰ Keith Breene: As Russia blocks LinkedIn: these countries already deny access to social networks, World Economic Forum, 2016.11.17., <https://www.weforum.org/agenda/2016/11/russia-is-about-to-block-linkedin-these-6-countries-already-deny-access-to-social-networks/>

¹⁴¹ Reuters: Putin signs law forcing foreign social media giants to open Russian offices, 2021.07.01., <https://www.reuters.com/technology/putin-signs-law-forcing-foreign-it-firms-open-offices-russia-2021-07-01/>

Kína

A kínai kommunista párt elnyomásának köszönhetően már hetedik éve Kína szerepel világon a legrosszabbul az internet szabadságát tekintve. A kínai kormányzat totális kontrollt gyakorol a kínai internet felett és képes azt érdemben korlátozni, illetve elválni az internettől. A „nagy tűzfal” néven elhíresült átfogó cenzúrázó rendszer a befelé, illetve kifelé irányuló forgalmat is tudja szűrni, valamint a hatóságok és a techcégek folyamatosan monitorozzák a kínai belső interneten folyó tevékenységeket.

A kínai felhasználóknak súlyos jogi következményekkel kell szembenézniük olyan tevékenységekért, mint a hírek, politikai vagy vallási meggyőződésük megosztása, vagy a külföldön élő családtagokkal való kommunikáció. Emellett a hatóságok új jogszabályokkal, hatósági vizsgálatokkal és közigazgatási bírságokkal gyakorolják hatalmukat a teljes technológiai szektor felett. A kínai felhasználók csak az internet erősen cenzúrázott, ellenőrzött és manipulált változatához férhetnek hozzá. A legtöbb nemzetközi közösségi média, üzenetküldő platform, keresőszolgáltatás és weboldal blokkolva van Kínában, többek között a Google, Wikipédia, Facebook, a WhatsApp, a Twitter, az Instagram, a YouTube, a Telegram, a Snapchat, és a Pinterest.

A fokozódó ellenőrzések eredményeként a független civil társadalom, az emberi jogi dokumentumok és a demokráciapárti álláspontok online jelenléte csökkent. A hatóságok által ösztönözve a nacionalista hangok hangereje és agresszivitása tovább növekszik, ami hozzájárul az öncenzúra fokozódásához.¹⁴² A szabályok megsértése esetén a kínai hatóságok nem állnak meg a hozzáférés korlátozásánál, a tiltásnál, hanem gyakran alkalmaznak törvényt kívüli megfélemlítést, agresszív kihallgatást, erőszakot, kínzást és politikailag érzékeny esetben akár a jogsértő állampolgárok eltűntetéséhez is folyamodnak. A jogorvoslat lehetősége rendkívül szűkös, hiszen az alkotmány hiába védi elméletben az alapjogokat, azonban a politikai utasításokat követő bíróságokon nem lehet rá hivatkozni.

A szabályozások az összes kínai állampolgárra vonatkoznak, azonban a vallási és etnikai kisebbségek vannak a legrosszabb helyzetben. Hszincsiang tartományban egyes számítások szerint egy millió felett van azoknak a száma, akiket átnevelő táborokba vittek olyan online tevékenységek miatt, mint például a WhatsApp letöltése, neves ujjur tudósok elérhetőségeinek birtoklása, vagy egyszerűen csak a mobiltelefonjukon lévő linkekre való kattintás.¹⁴³

Az elmúlt évek azt mutatják, hogy a helyzet Kínában folyamatosan romlik és az új szabályozások egy részéhez gyakran európai, illetve amerikai mintát használnak. Az új és hamarosan hatályba lépő kínai adatvédelmi törvény értelmében pedig a határon túli adatkezelőknek is érvényre kell juttatniuk a kínai szabályozásokat, amennyiben az adatkezelés során kínai állampolgároknak nyújtanak szolgáltatást vagy a cél Kínán belüli természetes személyek tevékenységének az elemzése, profilozása. A törvény rugalmas megfogalmazása pedig megteremti a jogalapot, hogy a kínai hatóságok önkényesen kiterjesszék a szabályozás alkalmazását, ami egy rendkívül bizonytalan helyzetet

¹⁴² Freedom House: *China: Freedom on the Net 2021 Country Report*, 2021, <https://freedomhouse.org/country/china/freedom-net/2021>

¹⁴³ Isobel Cockerell: *Inside China's Surveillance Crackdown on Uyghurs*, WIRED, 2019.05.09., <https://www.wired.com/story/inside-chinas-massive-surveillance-operation/>

eredményez Kínával nemzetközi kapcsolatokat ápoló külföldi cégek részére. A szabályozás megszegése esetén a vállalatot 7,7 millió dollárig vagy előző évi forgalmának 5%-áig terjedő adatvédelmi bírsággal sújthatják.¹⁴⁴ A kínai, illetve külföldi technológiai cég működését pedig a jogbiztonság hiánya, illetve a hatóságok önkényes vegzálása mellett a kínai kibertámadások is folyamatosan megnehezítik. Még a Kínából kitiltott, ott nem működő közösségi médiaplatformok is ki vannak téve ezeknek a támadásoknak.¹⁴⁵

„Ami Kínát illeti, eddig a szabályozásra tett kísérletei a hazai vállalatokra korlátozódtak. A kínai rendszer mindig is lehetővé tette, hogy a kormányzati szervek nagyobb szerepet játsszanak az online cégek tartalmi döntéseiben, mint ami az Egyesült Államokban és szövetségeseiben megszokott. De a tartalmon túl jóformán szabályozatlanul hagyta az egész ágazatot. Ez most gyorsan változik, mivel trösztellenes és adatvédelmi intézkedéseket hoz a domináns technológiai vállalatokkal szemben. De nem találja fel a spanyolviaszt. A nemrégiben elfogadott adatvédelmi törvénye szinte tükörképe az európai GDPR-nak, az algoritmusokra vonatkozó javasolt szabályozása tükrözi az Egyesült Államokban és Európában javasoltakat, a technológiai vállalatai ellen felhozott trösztellenes vádak pedig az Európában és az Egyesült Államokban a Google, a Facebook, az Amazon és az Apple ellen megfogalmazott kritikákra hajaznak.” – Mark MacCarthy¹⁴⁶

¹⁴⁴Portfolio: *Hamarosan életbe lép a kínai GDPR*, 2021.10.14., https://www.portfolio.hu/uzlet/20211014/hamarosan-életbe-lép-a-kínai-gdpr-505248?fbclid=IwAR3gbeNCwo04KWL8UnpexzRMN_GAvjB3oFciXPssQ0sSqUzb9_Txo7FyN94#

¹⁴⁵Mike Dvilyanski: *Taking Action Against Hackers in China*, About Facebook (Meta), 2021.03.24., <https://about.fb.com/news/2021/03/taking-action-against-hackers-in-china/>

¹⁴⁶Mark MacCarthy: *A szabályozatlan közösségi média korszaka a végéhez ért*, (politicalcapital.hu), 2021.10.12., https://www.politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2875